Priorita

číslo 5
květen 2025
zdarma

Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR | www.sfzp.cz

SEDM MILIARD KORUN DO ELEKTŘINY ZE SLUNCE str. 2

ZELENÁ STŘECHA NA ŠKOLE ROKY ÚSPĚŠNĚ FUNGUJE str. 6

MLADÁ BOLESLAV **ZVELEBILA VNITROBLOK** str. 12

AI MÁ SVÁ VLASTNÍ **EKOLOGICKÁ ÚSKALÍ** str. 24

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

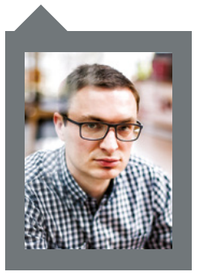

v médiích i v mezilidské komunikaci se často dostává pozornosti negativním zprávám. To už je jaksi v lidské přirozenosti. Naše květnové vydání vám přináší porci zpráv pozitivních, protože ty jsou také velmi důležité.

Začneme nemocnicí, která nebývá místem, kam člověk chodí rád, pokud tam nepracuje. Ale pokud se dostanete do nemocnice v Hustopečích, může vás potěšit, že je energeticky mnohem úspornější než dříve. A opravy se promítají i do lepšího prostředí, což je plus, když už tam musíte trávit čas.

Dalším úspěšným projektem, který prezentujeme, je úprava vnitrobloku sídliště v Mladé Boleslavi. Některá sídliště jsou stará již desítky let, proto je každá revitalizace vítána. A ještě lépe, když se nemyslí pouze na technickou stránku domů, ale i na veřejné prostory v okolí, které jsou pro dobrý život velmi důležité. Tak věřme, že lidé z Boleslavi budou rádi za více zeleně mezi paneláky.

Věčná nerudovská otázka „Kam s ním?" se dá kromě původního vyhazovaného slamníku vztáhnout i k parkování, zvláště na zmiňovaných sídlištích. Kam zaparkovat auto, řeší nejeden obyvatel, který přijede v pozdější hodinu domů. Některá města budují parkoviště vybavená propustným či polopropustným povrchem, který nesvádí vodu do kanalizace, ale umožňuje její zasakování na místě. Lidé tak mají kde zaparkovat a voda nemizí tak rychle.

Píšeme také o nástupu bateriových či polobateriových vlaků. Autor tohoto sloupku je příznivcem elektromobility, protože proč nevyměnit kouřící auta, jejichž exhalace každodenně dýcháme v ulicích, za mnohem čistší elektrovozy. Jistě, tyto vozy jsou zatím pro mnoho lidí nedostupné, ale věřme, že se to časem změní. A těším se také na jízdu vlakem na baterku, což bude mít jistě své kouzlo.

A z čeho auta a vlaky nabíjet? Klidně ze slunce. Aktuálně jsou vypsány dotační výzvy z Modernizačního fondu, které podporují budování fotovoltaických elektráren a úložiště energie.

Takže samé dobré zprávy.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

MŽP posílá **7 miliard korun do výroby elektřiny ze slunce** i na její akumulaci

Ministerstvo životního prostředí společně se Státním fondem životního prostředí ČR připravilo další miliardové investice z Modernizačního fondu.

Foto: archiv SFŽP ČR

Prostřednictvím nových dotačních výzev rozdělí na výstavbu fotovoltaických elektráren (FVE) a rozvoj komunitní energetiky 5 miliard korun. Další 2 miliardy investuje do vzniku úložišť elektrické energie, která posílí akumulaci a flexibilitu elektrizační soustavy. Díky tomu může Česko pokročit v energetické proměně a posílit energetickou soběstačnost průmyslu i veřejných institucí.

„Obnovitelné energie jsou důležitou součástí energetického mixu. S každým nově podpořeným projektem jsme blíže k odklonu od drahých fosilních paliv a zároveň investujeme do naší energetické bezpečnosti. Za necelé čtyři roky fungování Modernizačního fondu jsme schválili podporu pro 2 772 firemních a komunálních fotovoltaik o výkonu 2 327 MWp, což znamená výrobu čisté elektřiny v objemu, který by v přepočtu pokryl běžnou roční spotřebu více než 660 tisíc domácností. Historicky největší zájem zaznamenáváme právě v programu RES+, který cílí na výstavbu malých i větších fotovoltaických elektráren. Je proto logické, že vypisujeme další výzvy, které dobře rozjeté tempo budování nových obnovitelných zdrojů udrží," říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

Podniky získají investice na posílení vlastní energetické nezávislosti

Připraveny jsou celkem čtyři nové výzvy v programu RES+, které nabídnou žadatelům dohromady 7 miliard korun. Dotační výzva RES+ č. 1/2025 je určena na instalace nových fotovoltaických elektráren s výkonem 50 kWp až 5 MWp, v Praze od 10 kWp. Investice cílí především na podniky, které mohou díky novým solárním elektrárnám řešit vlastní energetické potřeby. Vyrobená energie musí být primárně spotřebována v místě výroby. *„V této výzvě máme připraveny 3 miliardy korun s tím, že dotační podpora se vztahuje zároveň na akumulační bateriové systémy i na systémy na výrobu obnovitelného vodíku, tedy na elektrolyzéry, a může pokrýt až třetinu ze způsobilých výdajů na projekt,"* popisuje ministr Hladík.

> *Chytré obce hledají cesty, jak snížit energetickou závislost na dodávkách energie ze sítě. My jim jdeme naproti. Malým obcím do 3 000 obyvatel opětovně nabídneme dotace na pořízení elektráren na střechy nekomerčních objektů…*

Foto: archiv SFŽP ČR

Na střešní fotovoltaiky a baterie je připravena miliarda pro menší obce

Výzva RES+ č. 3/2025 je určena obcím do 3 000 obyvatel, které díky fotovoltaice získají další zdroj levné energie a také se připraví na budoucí komunitní energetiku. Novinkou je podpora bateriové akumulace elektrické energie na dvojnásobek instalovaného výkonu FVE. Připravena je 1 miliarda korun a dotace může uhradit až 60 % z celkových výdajů projektu. *„Chytré obce hledají cesty, jak snížit energetickou závislost na dodávkách energie ze sítě. My jim jdeme naproti. Malým obcím do 3 000 obyvatel opětovně nabídneme dotace na pořízení elektráren na střechy nekomerčních objektů. Navazujeme tak na předchozí výzvy, o které byl mezi obcemi obrovský zájem,"* pokračuje ministr Hladík.

Komunitní energetika dostává zelenou

Na komunální a komunitní energetiku se zaměřuje výzva RES+ č. 4/2025. Ta podporuje sdružené komunální a komunitní projekty výstavby nových FVE s instalovaným výkonem do 1 MW. Společně s fotovoltaikami je možné získat dotaci na bateriové systémy, vodíkové elektrolyzéry, vynucené investice do oprav střech, na kterých budou instalovány panely, a modernizace elektroinstalace v budovách. Žadatelé mohou počítat s celkovou alokací 1 miliardy korun.

Výzva je určena především větším obcím, městům a krajům a nově se rozšiřuje okruh žadatelů na energetická společenství. *„Těmito výzvami vycházíme vstříc všem žadatelům, kteří mají v úmyslu řešit vlastní energetické potřeby. Všechny jsou proto nastaveny jako jednokolové nesoutěžní, žádosti budeme posuzovat průběžně podle data doručení se zohledněním alokovaných finančních prostředků. Rozhodující pro přiznání podpory je splnění kritérií výzvy a podmínek programu,"* uvádí Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, který investice z Modernizačního fondu zprostředkovává.

Pro všechny tři výzvy platí, že zájemci mohou žádosti podávat elektronicky od 1. července 2025 do 30. ledna 2026 prostřednictvím systému AIS SFŽP ČR, dostupného na webových stránkách zadosti.sfzp.cz. Podpořené projekty musí být realizovány do tří let od schválení, projekty z výzvy číslo 4/2025 do pěti let.

Nová úložiště elektrické energie zajistí stabilní a flexibilní síť

Poslední z nově vypsaných výzev RES+ č. 5/2025 podpoří 2 miliardami vznik úložišť elektrické energie. Navýšení akumulačních kapacit umožní připojit další fotovoltaické a větrné elektrárny a zvýšit jejich efektivní využití. *„Vytvoření nových úložišť energie je nutnost. Umožní nám zapojit do sítě další výkonově méně stabilní zdroje, jako jsou fotovoltaické či větrné elektrárny. Díky tomu zajistíme stabilitu elektrizační soustavy jak při vysokých výkonech nárazové výroby, tak naopak v době, kdy nebude výroba energie z bezemisních zdrojů dostatečná,"* představuje hlavní benefity ministr Petr Hladík.

„Technologie podpořených zařízení nehraje roli, může se jednat například o bateriová úložiště, akumulaci elektřiny do vodíku či přečerpávací vodní elektrárny. Výše poskytnuté dotace na vybudování úložiště bude maximálně 20 % ze způsobilých výdajů projektu. Jednotlivé projekty ale budou mezi sebou navzájem soutěžit, abychom docílili co největší efektivity vynaložených investic. Klíčové budou náklady na garantovanou akumulační kapacitu," upřesňuje Petr Valdman.

Žádosti bude v případě této výzvy Státní fond životního prostředí ČR přijímat do 2. června 2025. Podpořené projekty musí být dokončeny do tří let od schválení a následně garantovat provoz po dobu deseti let. ●

ECHO

Zeleň v areálu nemocnice v Pelhřimově ožije

V areálu Nemocnice Pelhřimov skončila první etapa projektu zaměřeného na zlepšení funkčního stavu zeleně. Odborníci dokončili kácení stromů ohrožujících bezpečnost i zdravý rozvoj ostatních dřevin. Aktuálně navazuje ošetření ponechaných stromů a výsadba nové zeleně. Projekt podpořila dotace z Operačního programu Životní prostředí ve výši 1,3 milionu korun. V další fázi arboristé ošetří celkem 86 stromů. Mladé dřeviny čekají výchovné řezy, starší exempláře pak zdravotní nebo bezpečnostní zásahy, včetně redukcí korun.

Kriticky ohrožený puštík potvrzen v CHKO Jeseníky

Během monitoringu sov v chráněné krajinné oblasti Jeseníky se potvrdil výskyt pěti ze šesti druhů, které v oblasti žijí. Organizátoři to považují za velmi úspěšný výsledek. Mezi zaznamenanými druhy jsou sýc rousný, puštík obecný, výr velký, kulíšek nejmenší a také jedna lokalita s výskytem kriticky ohroženého puštíka bělavého. Akce s názvem Jesenické houkání se letos zaměřila na jižní část chráněné krajinné oblasti Jeseníky a proběhla v druhé dekádě března. Do terénního mapování se zapojili dobrovolníci z České společnosti ornitologické ve spolupráci s pracovníky Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Lesy ČR obnovily další nádrže

Pět vodních nádrží obnovily Lesy ČR v severních Čechách. Do přírodních meandrů vrátily kdysi uměle napřímené koryto potoka Lužnička u Chomutova. Vzniklo i šest nových tůní. Projekty za 33,2 milionu korun pomáhají krajině při adaptaci na klimatickou změnu. Tři nádrže jsou v Krušných horách, další na Šluknovsku a Lounsku. Ze zátop odtěžili sediment, opravili hráze, bezpečnostní přelivy a výpustní zařízení. Dále vodohospodáři dokončili revitalizaci potoka Lužnička v obci Místo u Chomutova. Staré betonové žlaby v korytě nahradily kameny. V povodí vznikla jedna větší průtočná tůň a pět menších. Ty po celý rok zadrží v krajině vodu z tamějších pramenů a stanou se biotopem různých organismů a rostlin, jako je třeba ropucha obecná, skokan hnědý nebo pryskyřník lítý. Opatření byla spolufinancována z Operačního programu Životní prostředí.

MŽP se zapojilo do společné **sbírky pro Oděvní banku**

Zaměstnanci šesti ministerských úřadů, Úřadu vlády a Národního bezpečnostního úřadu se v březnu a dubnu zapojili do sbírky oblečení pro Oděvní banku.

Foto: Shutterstock/ Vika Aleksandrova

Vybrali téměř tři tuny oblečení, které Oděvní banka následně protřídí a zkompletuje do krizových balíků pro lidi v nouzi z celého Česka, které distribuuje skrze národní síť potravinových bank a lokální neziskové organizace. Ročně Oděvní banka rozešle až 50 tun oblečení a pomůže tak více než 12 tisícům příjemců, jejichž počet neustále narůstá. Spolupracuje s firmami a institucemi, oblečení je však možné darovat také individuálně.

Do jarní sbírky se zapojila ministerstva práce a sociálních věcí, financí, zemědělství, spravedlnosti, Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo pro životní prostředí, kde sběru předcházel zaměstnanecký swap. Sbírku, která se na úřadech konala již třetím rokem, iniciovala vedoucí Úřadu vlády Jana Kotalíková. *„Jsem ráda, že se podařilo rozšířit povědomí o činnosti Klubu svobodných matek a Oděvní banky nejen mezi zaměstnance Úřadu vlády, kde sbírku oděvů opakovaně pořádáme od roku 2022, ale i mezi kolegy z dalších ministerstev a státních institucí, které se k nám postupně přidávají,“* říká.

Na Ministerstvu životního prostředí byla sbírka obohacena i o prvek cirkulární ekonomiky, kterou ministerstvo prosazuje. Zaměstnanci mohli celý týden přinášet oblečení na výměnu s ostatními, tzv. swap. Do Oděvní banky poslal úřad letos na 100 kg textilu, za poslední dva roky už téměř půl tuny.

„Objem textilního odpadu neustále roste, a to zejména kvůli levné produkci spojené s vysokou spotřebou oblečení i zdrojů. Tzv. rychlá móda, velmi levná a snadno dostupná, nás nabádá kupovat věci, které často ani nepotřebujeme a u kterých se neohlížíme na původ vzniku nebo nezjišťujeme, kde poté nenošené kusy skončí. Tento přístup je devastující a je žádoucí obrátit se druhým směrem, tedy cestou udržitelnosti a druhých šancí,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík a pokračuje: *„Velmi mě těší, že jsme se již poněkolikáté prostřednictvím swapu, tedy výměny oblečení, zapojili do této sbírky. Poprvé jsme takovou akci uskutečnili na podzim roku 2022, kdy jsme pro nadační second hand Moment vybrali 131 kg oblečení, na jaře následujícího roku pak 118 kg oblečení. Pro Klub svobodných matek vybíráme oblečení letos počtvrté. V minulých sbírkách se nám pro ně podařilo vybrat 450 kg oblečení. Teď přidáváme dalších 100 kg. Těmito sbírkami podporujeme nejen cirkularitu a předcházení vzniku textilního odpadu, který má negativní dopady na životní prostředí, ale také díky Oděvní bance pomáháme potřebným, například rodinám samoživitelů nebo seniorům.“*

„Bez dlouhodobé podpory ze strany Úřadu vlády, institucí, firemních partnerů i dárců z řad veřejnosti by Oděvní banka nemohla fungovat. Díky této solidaritě se nám daří shromažďovat a dále předávat oblečení tam, kde je skutečně potřeba – lidem v těžkých životních situacích. Ve spolupráci s našimi partnery vytváříme síť konkrétní a cílené pomoci, na kterou se mohou lidé v nouzi spolehnout. A právě to je pro nás důkazem, že jako společnost máme nejen potenciál, ale i ochotu držet při sobě,“ říká Dana Pavlousková, ředitelka a zakladatelka Oděvní banky.

Oděvní banka přijala jen v loňském roce na 90 tun oblečení od individuálních dárců, firem i institucí, které dále třídí a distribuuje potřebným. Součástí sítě Oděvní banky jsou tři charitativní second handy Fashion Charity shop v Praze v ulici Dukelských hrdinů, na Střížkově v OC Jizerka a v Hovorčovicích, kam je možné darované oblečení přinést nebo nakoupit vybrané kousky a nákupem podpořit činnost Klubu svobodných matek, který poskytuje pomoc rodičům samoživitelům a samoživitelkám.

Letos plánuje Oděvní banka rozšířit své aktivity směrem k větší edukaci veřejnosti o tom, jaké jsou alternativy pro odevzdání nepotřebného oblečení. Cílem Oděvní banky je spustit interaktivní platformu na městské úrovni, která by byla rozcestníkem a zdrojem informací pro smysluplné darování textilu tak, aby dál co nejvíce pomáhal a nekončil na skládkách. Na průzkumu současné situace banka spolupracuje s agenturou STEM, konkrétně ji představí v květnu letošního roku.

Celosvětově je módní průmysl jedním z největších znečišťovatelů, podle Evropské komise má na svědomí až 10 % emisí oxidu uhličitého, což je více než letecká a lodní doprava dohromady. Je také třetím největším znečišťovatelem vodních toků globálně.

V Česku se podle informací MŽP ročně vyhodí přibližně 180 tisíc tun textilu, ten tak tvoří 3–4 % odpadu v popelnicích na směsný odpad. I tomu se snaží předcházet nová legislativa, podle které obce musí poskytovat kontejnery a sběrná místa na textil, v souladu s evropskou legislativou o rozšířené odpovědnosti výrobců.

Oděvní banka tak svou činností smysluplně reaguje na potřebu větší cirkulace nošeného, ale zachovalého textilu a zároveň na rostoucí poptávku po materiální pomoci příjmově chudým domácnostem, jejichž počet v Česku vlivem ekonomické situace roste. Na hraně chudoby se podle posledních dat ocitá téměř 10 % populace.

„Ve světě je dnes tolik oblečení, že by vystačilo pro několik dalších generací. Přesto se v naší každodenní praxi setkáváme s lidmi, kteří nemají přístup ani k základnímu, čistému a slušnému oblečení – ať už jde o rodiče, kteří chtějí důstojně obléct děti do školy, nebo o dospělé, kteří se snaží uplatnit na pracovním trhu. Právě pro ně připravujeme naše krizové balíčky, které jim pomáhají překlenout těžké období – často způsobené výpadkem příjmů nebo jinou životní krizí. Oděvní banka je připravena pomáhat ještě širšímu okruhu lidí v nouzi. Chceme, aby se o této možnosti více vědělo – a aby každý, kdo pomoc potřebuje, věděl, že existujeme a pomáháme,“ dodává Dana Pavlousková, ředitelka Oděvní banky. ●

O ODĚVNÍ BANCE

Oděvní banka přijímá oblečení dámské, pánské i dětské darem od soukromých i firemních dárců. Třídí je podle druhu a velikosti a kompletuje do krizových balíčků, které obsahují kompletní sadu oblečení. Distribuce oblečení k potřebným lidem probíhá především v rámci spolupráce s regionálními potravinovými bankami a lokálními neziskovými organizacemi. V roce 2024 zpracovala na 90 tun darovaného oblečení. Skrze potravinové banky z toho bylo distribuováno potřebným 23,6 tuny oblečení a neziskovým organizacím 19,2 tuny a Oděvní banka darovala 2 996 kg individuálním žadatelům.

Lom se nechá přírodě, pečovat o něj bude AOPK ČR

Některé pozemky na území navrhované národní přírodní památky Lom Československé armády (NPP Lom ČSA) v Ústeckém kraji, kde probíhá ukončení těžby uhlí a následná rekultivace, se zdarma převedou pod Agenturu ochrany přírody a krajiny (AOPK ČR).

Převod pozemků je důležitý pro správné a účinné zacílení péče o ochranu místních živočichů a krajiny. Výnosy z nájmu pozemků v odhadované celkové výši 50 milionů korun pro období 2025 až 2032 půjdou prostřednictvím AOPK ČR do státního rozpočtu.

Převod vlastnictví pozemků v oblasti navrhované NPP Lom ČSA ze státního podniku DIAMO do péče AOPK ČR je zásadní, protože se na vzájemnou dohodu váže celkové řešení budoucí koncepce lokality lomu ČSA a přispěje tak k transformaci kraje a plnění strategických cílů.

„V Česku máme jen málo míst v otevřené krajině, kde má příroda prostor k samovolnému vývoji. Na území hnědouhelného Lomu ČSA se dnes po těžbě nachází rozsáhlé spektrum biotopů, na které jsou vázána unikátní společenstva rostlin a živočichů. Převody majetku a opatření, která navrhujeme, mají především podpořit biodiverzitu v tomto jedinečném místě a umožnit lépe chránit zdejší kus přírody,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík a vysvětluje: *„Je potřeba, aby na pozemcích v navrhované národní přírodní památce Lom ČSA, které mají být převedeny do rukou Agentury ochrany přírody a krajiny, proběhla jejich ekologická obnova. Toto území, nacházející se přímo pod zámkem Jezeří, vyžaduje speciální cílenou péči, aby se zachoval předmět ochrany a dosáhlo se cílů navrhované národní přírodní památky Lom ČSA.“*

Na rozdíl od technických rekultivací, které vytvářejí monotónní krajinu bez významného přírodo-ochranářského potenciálu, umožňuje metoda ekologické obnovy vysokou biologickou rozmanitost stanovišť. Na pozemcích ovšem nebude probíhat jen samovolný vývoj, ale i cílený management na podporu druhů a biotopů. Na vybraných místech se proto předpokládá například vytváření snosů kamení pro zvýšení hnízdních možností ptáků, lokální blokace sukcese (narušováním povrchu aj.), aktivní kosení nebo i pastva velkých býložravců, jako jsou koně apod. V místě se tak vytvoří velice zajímavé prostředí i z pohledu široké veřejnosti.

Státní podnik DIAMO, pod který pozemky v budoucím NPP Lomu ČSA aktuálně spadají, nebyl a není určen k účelu zajišťování péče o maloplošná zvláště chráněná území v národní kategorii. Naopak AOPK ČR je státní organizací, která byla mimo jiné zřízena za účelem zajištění odborné i praktické péče o chráněná území. Veškerá činnost AOPK ČR směřuje k naplňování cílů ochrany přírody a krajiny, a to od výkonu státní správy po výzkumnou a osvětovou činnost. Převod pozemků včetně jejich součástí agentuře umožní zajistit efektivní péči o budoucí NPP Lom ČSA.

„Opuštěné hnědouhelné doly se staly doslova ostrovy biodiverzity. Ve velkolomu ČSA bylo nalezeno na 269 chráněných druhů a hostí například 40 % celorepublikové populace lindušky úhorní a bělořita šedého. Tito ptáci ke svému životu totiž potřebují otevřenou krajinu. Část území se postupně otevře návštěvníkům, počítáme s vybudováním naučné stezky a ptačí pozorovatelny. Přímo pod zámkem Jezeří na místě zaniklé obce Albrechtice se zvažuje i stavba Domu přírody Krušných hor,“ popisuje František Pelc, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Převod příslušnosti hospodařit s majetkem státu na AOPK ČR je bezúplatný. Výnosy z nájmu pozemků hrazené těžařskou firmou jsou v odhadované celkové výši 50 milionů korun pro období 2025 až 2032 a budou prostřednictvím AOPK ČR, která je organizační složkou státu, směřovat do státního rozpočtu.

Celková rozloha navrhované NPP Lom ČSA je 1229,53 ha a předpokládaný termín jejího vyhlášení je plánován s účinností vyhlášky k 1. červenci 2025. Na ostatních částech velkolomu mimo plochy plánované lokality proběhne běžná technická rekultivace a sanace. Tyto pozemky budou následně využity zejména pro energetické účely (FVE), průmyslové zóny nebo pro zemědělskou a lesnickou činnost v souladu s koncepcí rozvoje území. ●

Olomouc opravuje historickou radnici, **sníží spotřebu energie**

Od poloviny dubna se nádvoří olomoucké radnice proměnilo v zázemí pro rozsáhlou rekonstrukci. Na následující dva roky se část historické budovy městské samosprávy stane staveništěm.

Foto: město Olomouc

Práce zahrnují výměnu oken, zateplení půdních prostor a zpevnění stropních konstrukcí. Po dobu oprav zůstane pro veřejnost uzavřen přístup do druhého patra, kde se nachází Family Point, i na radniční věž. *„Stavební práce budou probíhat za běžného provozu budovy, což s sebou logicky přinese různá omezení pro práci samosprávy a zaměstnanců magistrátu. Klíčové služby pro veřejnost v prvním patře budovy, kde se nachází matrika, zůstanou beze změny,“* uvedl tajemník magistrátu Marek Černý.

Zásadní stavební práce související se zpevněním stropních konstrukcí se dotknou půdy a druhého patra budovy. Kvůli rekonstrukci se proto uzavře Family Point a dočasně, podle aktuálního vývoje, se budou postupně uzavírat a přesouvat kanceláře některých náměstků a vybraných odborů magistrátu. Oddělení komisí městských částí již bylo rozmístěno na detašovaná pracoviště.

„Cílem je zachovat co nejvyšší míru flexibility vůči požadavkům stavby a zároveň minimalizovat dopad na běžný provoz radnice,“ objasnil tajemník Černý. V průběhu prvních dvou etap bude proto probíhat průběžné vyhodnocování potřeb z hlediska jak stavby, tak provozních požadavků úřadu, aby bylo možné operativně upravovat organizaci a harmonogram.

Oprava radnice bude stát 21 milionů korun. Rozdělena je do šesti etap a skončit by měla 5. dubna 2027. Vzhledem k tomu, že se jedná o budovu z patnáctého století, budou všechny práce pod dohledem odborníků na památkovou péči. Cílem rekonstrukce je také snížení energetické náročnosti, na což získala radnice dotaci z Modernizačního fondu přesahující 11 milionů korun. Spotřeba energie by poté měla poklesnout o 13 procent. Snížení spotřeby primární energie z neobnovitelných zdrojů bude přesahovat 10 procent a snížení emisí oxidu uhličitého přes 9 procent. ●

ZELENÁ STŘECHA NA ŠKOLE ROKY ÚSPĚŠNĚ FUNGUJE

Město Mohelnice zlepšilo nakládání s dešťovou vodou na svém území a chtělo také zpříjemnit v letních měsících klima na veřejných prostranstvích. Díky tomu vznikl projekt „ZŠ Mlýnská, Mohelnice – Revitalizace střech, nakládání s dešťovou vodou". Projekt měl za cíl nejen realizaci zelené střechy, ale také venkovní terasy přístupné z hlavní budovy školy.

Z původní myšlenky vznikla za účasti projektanta projektová dokumentace se všemi potřebnými povoleními. Následně se celý projekt ucházel o dotaci z Operačního programu Životní prostředí (OPŽP), kterou získal. Střecha na budově školní jídelny roste již od roku 2019.

V horkých letních dnech je využíván instalovaný mlžicí systém pro zlepšení mikroklimatu v okolí budovy jídelny. Srážková voda nyní není odváděna do dešťové kanalizace, ale je využívána pro závlahu zeleně na střeše. Základní škola vybudováním terasy na střeše jídelny získala i další výukový prostor, zelená plocha střechy slouží jako malá botanická zahrada. V neposlední řadě realizací tohoto projektu došlo i k estetickému zkrášlení střechy, na kterou jde vidět z vyšších pater hlavní budovy školy.

Na zkušenosti se střechou jsme se ptali starosty Mohelnice Pavla Kuby, který stál u zrodu zelené střechy a ve vedení města je i teď.

Co vás před lety vedlo k rozhodnutí zřídit na základní škole zelenou střechu?

Chtěli jsme opravit střechu a zřídit venkovní učebnu. Šlo o více věcí dohromady. Chtěli jsme zlepšit životní prostředí, ušetřit na energiích a zatraktivnit výuku venkovní učebnou.

Jak hodnotíte přínos střechy s odstupem času? Splňuje vaše očekávání?

Naprosto splňuje očekávání, je využívána jako venkovní učebna.

Přinesla zelená střecha škole nebo městu nějaké konkrétní úspory, například energie, případně jaké má další přínosy?

Ano, zelená střecha přinesla úspory energií zateplením, snížila provozní výdaje na stočném, umožnila čerpat dešťovou vodu z nádrží a zalévat zeleň okolo školy a v neposlední řadě zvýšila atraktivitu školy. Dešťová voda již neodtéká do čistírny odpadních vod, ale zůstává využitá v okolí školy.

Udělali jste od té doby na budovách ve správě města nějaké další podobné projekty?

Ano, zelené střechy jsme realizovali také na plaveckém bazéně a na přilehlém krčku budovy školy.

> *Zelená střecha přinesla úspory energií zateplením, snížila provozní výdaje na stočném, umožnila čerpat dešťovou vodu z nádrží a zalévat zeleň okolo školy a v neposlední řadě zvýšila atraktivitu školy.*

Máte nějaké ohlasy od žáků, rodičů, případně od veřejnosti, a pokud ano, jaké?

Ohlasy jsou pozitivní, na střeše se také předává vysvědčení žákům devátých tříd za účasti rodičů.

Co byste poradil jiným městům nebo obcím, které uvažují o podobném projektu?

Doporučuji to všem okolním městům ve spojitosti s nádržemi na dešťovou vodu. S dotací se vložené peníze vrátí za několik let na stočném. Výrazně se také prodlouží životnost střešní fólie.

Realizovali jste v poslední době či plánujete nějaký projekt zaměřený na životní prostředí, u kterého chcete využít dotaci?

Realizovali jsme výstavbu fotovoltaických elektráren na objektech mateřské školy, základní školy, plaveckého bazénu, domu s pečovatelskou službou a městského úřadu. Na druhé základní škole máme svedenu dešťovou vodu z celé budovy do nádrží a používáme ji na zalévání zeleně v sídlištích. Šetříme tak čas nutný dříve pro přejezdy k napouštění nádrží vodou, protože druhá budova školy je na samotném sídlišti. S podporou OPŽP realizujeme rekultivaci skládky, výsadbu zeleně, opravu vodních nádrží a lesních stezek v lesoparku a další projekty. ●

Hasičská zbrojnice v Kvítkovicích projde rekonstrukcí

Kvítkovice se brzy dočkají moderní a funkční hasičské zbrojnice. Město Otrokovice v červnu zahájí její rozsáhlou rekonstrukci. **Projekt, jehož celkové náklady činí 20,2 milionu korun, je zčásti financován z dotačních peněz.**

Stávající zbrojnice, která slouží jednotce dobrovolných hasičů i širší komunitě k pořádání společenských a kulturních akcí, je v nevyhovujícím stavebně-technickém stavu. Radnice vedla projekt v seznamu investic několik let.

„Projekt rekonstrukce hasičské zbrojnice byl od počátku jednou z našich priorit. Vzhledem k finanční náročnosti jsme ale museli najít vhodný zdroj pro spolufinancování. O dotaci jsme žádali několikrát neúspěšně. O to víc jsem ráda, že nás tento fakt neodradil a hledali jsme další možnosti. Nyní by dotace mohla pokrýt necelou polovinu nákladů," zdůraznila efektivitu při hledání dotačních možností starostka města Otrokovice Hana Večerková.

Městu již bylo doručeno rozhodnutí o poskytnutí dotace z Integrovaného regionálního operačního programu, a to ve výši 8,3 milionu korun. Obec má požádáno i v Operačním programu Životní prostředí. Dotace by mohla pokrýt dalších 1,3 milionu korun z celkových nákladů na rekonstrukci.

Vzhledem k platnému stavebnímu povolení nic nebrání zahájení prací. Jejich výsledkem bude moderní, funkční a energeticky efektivní objekt plně odpovídající současným požadavkům na provoz požární zbrojnice i komunitního centra. *„Objekt se skládá ze tří částí, přičemž jedna z nich bude kompletně odstraněna. Na jejím místě vznikne dvoupodlažní novostavba s plochou střechou a atikou. V přízemí bude zasedací místnost, technické a sociální zázemí, v patře pak kanceláře, šatny a sklad. Zbývající dvě části projdou dílčí rekonstrukcí. Současné zázemí zásahové jednotky bude upraveno novými příčkami tak, aby vznikla tzv. hygienická smyčka. Tím se zlepší především výjezdové parametry pro hasičskou cisternu,"* popsal Erik Štábl, vedoucí odboru rozvoje města. Součástí stavby je také úprava dvora. Podél nově vybudované zdi směrem k ulici vzniknou přístěnky pro skladování a zároveň dojde ke snížení hlukové zátěže směrem k okolní zástavbě. Technickou novinkou bude vystavěná opláštěná věž pro sušení hadic z ocelové příhradové konstrukce.

„Zhotovitele stavby se nám podařilo úspěšně vysoutěžit za výrazně nižší cenu, než jsme původně dle rozpočtu projektanta předpokládali. Po letech hledání vhodného financování tak může projekt konečně přejít do fáze realizace. Počítáme, že by vše mělo být hotové v létě 2026," uzavřela starostka. ●

Nové, propustné parkoviště v Horním Slavkově

Ve městě Horní Slavkov vzniká nové parkoviště, které kombinuje ekologické prvky s praktickým využitím. Za přibližně 20 milionů korun zde vznikne prostor pro 115 automobilů. Parkoviště je navrženo s důrazem na udržitelnost, počítá se zachytáváním dešťové vody ze střech okolních domů, která bude následně využívána k zavlažování nově vysazené zeleně.

Takzvaná lokalita Za kravínem, kde se projekt realizuje, trpěla dosud neorganizovaným parkováním. Výstavba byla zahájena na začátku března a dokončení se plánuje na říjen. Přibližně polovina nákladů byla pokryta z městského rozpočtu, zbytek uhradí dotace z Operačního programu Životní prostředí.

Obec při revitalizaci prostoru využívá koncept modrozelené infrastruktury. Plochy budou mít schopnost vsakování a stanou se součástí rozšířené zeleně v oblasti. Při realizaci bude využita i dešťová voda, která přispěje ke zlepšení vlhkosti vzduchu a celkovému komfortu prostředí. Součástí projektu jsou také nové lampy veřejného osvětlení a bezpečnostní kamerový systém.

Místní samospráva navíc zvažuje podobné úpravy i v dalších částech města, kde je potřeba zlepšit stávající parkovací podmínky. ●

Uherské Hradiště **zdvojnásobilo kapacitu parkoviště**

Obnova parkovacích ploch v Sadové ulici v Uherském Hradišti na sídlišti Východ je hotová. Nyní nabízí více než dvakrát tolik parkovacích míst oproti stavu před rekonstrukcí. **Moderní a větší parkoviště, které umožní výrazně lepší parkování než dříve, už mohou obyvatelé využívat naplno**, a to včetně prostor, které zbývalo dokončit z loňského roku.

Jako celek se původní parkovací plocha dočkala kompletní proměny. Došlo k odstranění nevyhovujících povrchů, které byly nahrazeny novými, vodopropustnými konstrukčními vrstvami. Hlavní změnou ale bylo navýšení kapacity parkoviště na celkových 57 parkovacích míst. Prvních 45 parkovacích míst bylo uvedeno do provozu už ke konci loňského roku, letos byla dokončena i zbývající část, která vznikla na rozšířené ploše na úkor části travnatého porostu.

Právě dokončené práce na druhé etapě spočívaly, podobně jako ty předchozí, ve vybudování nových povrchů komunikací z vodopropustné konstrukční vrstvy a dlažby. Vzniklo 12 nových parkovacích míst. V původně zamýšleném záměru realizace nové části parkoviště bylo navrženo třináct míst. V průběhu realizace stavby se však ukázalo, že třináctou plochu není možné vybudovat kvůli tomu, aby se nenarušil rozsáhlý kořenový systém vzrostlých stromů a také s ohledem na nutnou přeložku sítí.

Zároveň bylo dobudováno veřejné osvětlení a dokončena náhradní výsadba dřevin, která ve výsledku zahrnuje celkem 12 nových stromů a 120 keřů a doplnění travnatých ploch. Obyvatelé mají na místě k dispozici také rozšířené a komfortnější kontejnerové stanoviště s oplocením na celkové ploše 58 m².

Stavba parkoviště se oproti původnímu plánu zpozdila kvůli průtahu při přeložce kabelů, komplikacím s nečekanými nálezy materiálů pod povrchem, ochraně kořenového systému stromů i nepříznivému počasí, které zapříčinilo zatopení výkopů. Navzdory tomu však vzniklo moderní parkoviště s vysokým komfortem, které svou úrovní výrazně převyšuje původní možnosti parkování na dané ploše.

Náklady na parkoviště vyšly na zhruba 14,5 milionu korun. Projekt je spolufinancován z Operačního programu Životní prostředí částkou 8,5 milionu korun. ●

Na spolufinancování **celoevropských projektů LIFE** vyčlenilo MŽP 100 milionů

Ministerstvo životního prostředí vyhlásilo 16. dubna 2025 výzvu k předkládání žádostí o finanční podporu z národních zdrojů alokovaných pro program LIFE 2025 v oblastech Životní prostředí a Opatření v oblasti klimatu.

Na přípravu a kofinancování celoevropských projektů LIFE vyčlenilo 100 milionů korun. Žadatelé mohou žádat o podporu na financování projektové dokumentace nebo na spolufinancování projektu.

„Stejně jako loni i letos jsme vyčlenili 100 milionů korun určených k dofinancování úspěšných českých projektů. Když tedy žadatelé uspějí v evropské konkurenci, podpoříme je v rámci dofinancování potřebných částek. Při návrhu alokace prostředků pro národní výzvu jsme vzali v úvahu výši poskytovaných podpor a odhad počtu připravovaných žádostí,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík a pokračuje: *„Národních dotačních titulů bude postupně ubývat, stejně jako budou ubývat i kohezní fondy. Je tedy potřeba, aby si české organizace více zvykly na poměřování v rámci celoevropských dotací, jako je tomu např. u programu LIFE, který jako ministerstvo podporujeme a kofinancujeme.“*

Podpora je určena žadatelům, kteří předkládají žádost o podporu do výzev unijního programu LIFE na financování standardních akčních projektů a koordinačních a podpůrných akcí. O podporu na přípravu projektové dokumentace mohou žádat předkladatelé, kteří jsou v pozici hlavního žadatele. O podporu na spolufinancování projektu předkladatelé, kteří jsou v pozici hlavního žadatele nebo partnera projektu.

„Národní výzvy programu LIFE pro rok 2025 navazují na úspěšnou praxi předchozích let a snaží se reagovat i na podněty ze strany žadatelů a hodnotitelů, se kterými se každoročně setkáváme,“ říká ředitel odboru finančních a dobrovolných nástrojů MŽP Tomáš Kažmierski a vysvětluje: *„V rámci této výzvy lze žádat o podporu na spolufinancování způsobilých výdajů projektů, dále na přípravu projektové dokumentace a také na spolufinancování způsobilých výdajů partnerů projektů schválených v rámci řádné výzvy unijního programu LIFE vyhlašované v roce 2025. Z celkové alokace 100 milionů korun je 82 milionů určeno na spolufinancování projektů, 3 miliony na přípravu projektové dokumentace a 15 milionů na spolufinancování partnerů projektů. Na přípravu projektové dokumentace k projektu může být poskytnuta podpora až 40 000 korun, mimořádně až 80 000 korun na jeden projekt. Když bude žádost schválena Evropskou komisí ve výzvě unijního programu LIFE, může žadatel získat dokonce zvýšenou podporu v maximální výši až 200 000 korun.“*

Úspěšní žadatelé budou mít možnost v případě spolufinancování projektu získat v rámci národní výzvy příslib ve výši max. 25 % způsobilých výdajů projektu, nejvýše 25 milionů korun na jeden projekt. V případě spolufinancování partnera projektu max. 25 % způsobilých výdajů připadajících na partnera projektu, nejvýše však 2 miliony korun.

Zájemci se v programovém období 2021–2027 mohou ucházet o podporu projektů v rámci dvou oblastí – Životní prostředí a Opatření v oblasti klimatu, na které Evropská komise poskytuje financování v rozsahu 60–95 % způsobilých výdajů. Poskytnutí národních finančních prostředků je podmíněno úspěchem projektů ve výzvě vyhlašované Evropskou komisí a předložením projektových návrhů splňujících požadavky národní výzvy programu LIFE.

S národní podporou se v současnosti realizuje na území Česka celá řada projektů. Patří mezi ně například LIFE ClimArchiBase, projekt, jehož cílem je vytvořit Klimatickou vzdělávací platformu pro odborníky v oblasti architektury a nemovitostí, a dále projekt programu LIFE RePower the Regions, který pomáhá regionům ve střední a východní Evropě urychlit proces dekarbonizace. Z těch čerstvě schválených jde pak o projekt LIFE Energise, usilující o efektivnější zakládání a rozvoj energetických komunit ve střední Evropě prostřednictvím specializovaných one-stop-shop center (OSS), nebo LIFE ModelForest, jehož posláním je ochrana lesních biotopů a druhové rozmanitosti ve spolupráci s vlastníky lesů, regiony a dobrovolníky v Česku, v Polsku a částečně i v Rakousku.

Uzávěrka příjmu žádostí je 23. června 2025 a výsledky posouzení žádostí budou žadatelům sděleny začátkem září 2025. Dotazy k vyhlášené výzvě je možné zasílat na e-mailovou adresu life@mzp.gov.cz. Další informace a dokumenty k přípravě žádostí jsou k dispozici na www.program-life.cz. ●

Střední Čechy a Praha **hledají výrobce jednopodlažních bateriových vlaků** pro regionální tratě

Praha a Středočeský kraj zahájily předběžné tržní konzultace s výrobci primárně akutrolejových elektrických jednotek pro regionální tratě v Praze i středních Čechách.

Cílem těchto konzultací je připravit zadávací podmínky a informovat dodavatele a relevantní subjekty na trhu o záměrech a požadavcích obou objednatelů veřejné dopravy na území Prahy a Středočeského kraje na plnění veřejných zakázek v oblasti zajištění železniční dopravy od prosince 2029. Současně s tím budou zjišťovat i možnosti dodání klasických elektrických jednopodlažních jednotek.

Praha i kraj očekávají, že vybraný dodavatel bude schopen pro zajištění dopravní obslužnosti nabídnout od prosince 2029 až 30 nových kolejových vozidel typu BEMU, popř. EMU, v příslušné kategorii s přibližnou kapacitou cca 145 sedadel, variantně cca 230 sedadel, která budou svým počtem i kvalitou schopna zajistit potřebný objem služeb veřejné železniční dopravy. Přímo osloveno bylo devět výrobců, další se mohou přihlásit přes věstník veřejných zakázek.

BEMU je zkratka pro „battery electric multiple unit“, tedy bateriová elektrická motorová jednotka. Jednoduše řečeno, jedná se o vlak, který kombinuje elektrický pohon z trolejí s pohonem na baterie. Díky tomu může jezdit i na tratích, které nejsou plně elektrizované. Nespornou výhodou vlaků BEMU je fakt, že mohou být provozovány na elektrizovaných i neelektrizovaných tratích. Díky možnosti jízdy na baterie se snižují emise škodlivých látek, což přispívá k čistšímu ovzduší a udržitelnější dopravě. Bateriový pohon je tišší než tradiční dieselové motory, což zvyšuje komfort cestujících a snižuje hlukovou zátěž v okolí tratí.

Pro provoz vybraných linek byla oběma objednateli zvolena varianta zajištění dopravní obslužnosti prostřednictvím akutrolejových elektrických železničních vozidel (BEMU) se zahájením nabídkového řízení na výběr dopravce odpovědného jak za provoz, tak za pořízení uvedených vozidel od prosince 2029, a to na smluvní období nejméně patnácti let. Objednatelé budou zároveň usilovat o zajištění dotací na pořízení části nových vozidel dle podmínek programu Modernizačního fondu, které by pokryly alespoň část jejich pořizovací hodnoty. ●

Udržitelný turismus a posílení biodiverzity, to je **Program švýcarsko-české spolupráce**

Ministerstvo životního prostředí vyhlásilo druhou výzvu k předkládání žádostí o podporu z programu „Udržitelný turismus a posílení biodiverzity“ v rámci švýcarsko-české spolupráce. **Ta je určena na podporu projektů v tzv. malém grantovém schématu s podporou do 5 milionů korun. Platí pro celé území Česka s výjimkou Prahy, celková alokace je 106 milionů korun.**

„Výzva cílí na projekty převážně neinvestičního charakteru, které mohou kombinovat více podporovaných aktivit najednou. Podpora tak může být určena například na vytváření programů a nabídek pro specifické skupiny návštěvníků, pořádání místních akcí zaměřených na prezentaci přírodního dědictví a propagaci místních výrobků. Návrhy se mohou orientovat také na vytváření regionálních strategií a koncepčních řešení nadměrného turismu pro vybraná území, mapování chování turistů ve vztahu k poškozování přírody v konkrétním chráněném území nebo na podporu ohrožených druhů Červeného seznamu pro Českou republiku,“ říká Tomáš Kažmierski, ředitel odboru finančních a dobrovolných nástrojů.

Program „Udržitelný turismus a posílení biodiverzity“ je financován z Programu švýcarsko-české spolupráce v rámci Druhého švýcarského příspěvku na realizaci projektů v oblasti Ochrany životního prostředí a klimatu. Ve výzvě lze žádat o podporu až do výše 90 procent z konečných způsobilých výdajů projektu. Minimální hodnota celkového rozpočtu na jeden projekt činí 500 tisíc korun, maximální pak 5 milionů korun. Projekty mohou být realizovány samostatně i v partnerství. Vítaným prvkem jsou aktivity realizované ve spolupráci se švýcarskými entitami, které mohou přinést přidanou hodnotu.

Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci se švýcarskou Státní kanceláří pro hospodářské záležitosti a prostřednictvím neziskové organizace Swiss Parks Network nabízí žadatelům pomoc při vyhledání vhodného švýcarského partnera k realizaci jejich projektů. V případě zájmu o využití této možnosti je nutné vyplnit kontaktní formulář a zaslat ho na adresu swiss@mzp.gov.cz nejpozději do 25. května 2025.

Program
ŠVÝCARSKO–ČESKÉ
spolupráce

Uzávěrka pro podání žádostí o podporu je 27. června 2025. Realizace schválených projektů se očekává v období od 1. listopadu 2025 do 31. října 2028. *„Stejně jako pro první výzvu i pro žadatele malého grantového schématu budeme připravovat informační seminář, který proběhne 14. května 2025 a na který tímto žadatele již v předstihu srdečně zveme. Bližší informace k registraci budou uvedeny na stránkách programu,“* doplňuje Kažmierski.

Program švýcarsko-české spolupráce se realizuje na základě Rámcové dohody mezi švýcarskou federální radou a vládou České republiky ve věci implementace Druhého švýcarského příspěvku vybraným členským státům EU na snížení hospodářských a sociálních rozdílů v rámci EU. Uzavření Rámcové dohody umožňuje Česku přijímat finanční prostředky ve výši 76,9 milionu švýcarských franků (cca 1,845 mld. korun), z níž pro oblast Ochrana životního prostředí a klimatu byla alokována téměř polovina celkové alokace, tedy 38,4 mil. švýcarských franků (cca 921,6 mil. korun).

V listopadu loňského roku vyhlásil resort životního prostředí první výzvu pro předkládání projektových návrhů na tzv. velké projekty v minimální výši 70 milionů korun. Výzva byla rozdělena na dva pilíře: udržitelný turismus s celkovou alokací 660 milionů korun a posílení biodiverzity s celkovou alokací 300 milionů korun.

Ve stanoveném termínu obdrželo MŽP k formální kontrole 26 žádostí. Z toho 22 žádostí bylo předloženo do pilíře Udržitelný turismus (v celkové výši požadovaného grantu 2 647 milionů korun) a čtyři žádosti do pilíře Posílení biodiverzity (v celkové výši požadovaného grantu 494 milionů korun). *„Jsem rád, že všechny žádosti splnily formální požadavky a mohly být postoupeny k odbornému hodnocení,“* dodává Tomáš Kažmierski. ●

Ve výzvě lze žádat o podporu až do výše 90 procent z konečných způsobilých výdajů projektu. Minimální hodnota celkového rozpočtu na jeden projekt činí 500 tisíc korun, maximální pak 5 milionů korun. Projekty mohou být realizovány samostatně i v partnerství.

Statisíce korun ročně šetří krajské zdravotnické zařízení Nemocnice Hustopeče. Nemocnice modernizovala své energetické systémy prostřednictvím poskytování energetických služeb se zaručeným výsledkem (EPC).

NEMOCNICE V HUSTOPEČÍCH ŠETŘÍ STATISÍCE KORUN NA ENERGIÍCH

Foto: archiv SEZP ČR

„Opatření vedou k optimalizaci energetické spotřeby a zvýšení energetické efektivnosti nemocnice. Cílem je nejen snížit provozní náklady, ale také přispět k ochraně životního prostředí snížením emisí skleníkových plynů,“ uvedl ředitel Nemocnice Hustopeče Petr Baťka.

Nemocnice si tak trochu vzala příklad z nedaleké Břeclavi, kde EPC projekt spustili jako první krajské zařízení v Jihomoravském kraji. Hlavní práce probíhaly především v roce 2023. Po celý rok vládl v areálu hustopečské nemocnice čilý stavební ruch. Všechny budovy prošly nákladnou rekonstrukcí, aby se mohlo co nejhospodárněji nakládat s energiemi. Mezi hlavní úpravy patřilo zateplení střešního a obvodového pláště, modernizace zdroje tepla a chladu, instalace fotovoltaického systému, instalace systému měření a regulace pro vzdálené ovládání a výstavba půdní vestavby.

Na projektu za bezmála 80 milionů korun se nejvýznamněji podílel Jihomoravský kraj jako zřizovatel nemocnice. Pro financování se také využila dotace z Národního plánu obnovy ve výši téměř 16 milionů korun. Garantovaná úspora dosahuje 18,1 milionu korun za deset let, což představuje významný krok k energetické efektivitě nemocnice. *„Při metodě EPC zhotovitel ručí za projekt, realizaci, nastavení a provoz technologie, záruční a pozáruční servis, energetický dohled a hlavně za splnění garantovaných úspor za energie, které byly v rámci přípravy projektu vypočteny. Pokud by úspory nebyly splněny, dorovná je zhotovitel díla ze svého,“* vysvětlil tiskový mluvčí nemocnice Jan Netopilík.

Poskytování energetických služeb se zaručeným výsledkem (EPC) představuje inovativní přístup, kdy dodavatel provádí komplexní analýzu energetických potřeb nemocnice a navrhuje opatření s garantovanými výsledky. Tato opatření budou následně implementována s cílem dosáhnout konkrétních energetických úspor. Díky projektu budou v areálu dosaženy úspory elektrické energie ve výši minimálně 29,7 procenta a na teple 38,8 procenta. Celkové emise CO_2 poklesnou proti referenčním spotřebám o 33,3 procenta. ●

O NEMOCNICI

Nemocnice Hustopeče je zdravotnické zařízení v Hustopečích v okrese Břeclav. Sídlí v ulici Brněnská a disponuje 119 lůžky. Nemocnice funguje jako příspěvková organizace Jihomoravského kraje.

HISTORIE V Hustopečích se ve středověku a novověku nacházel špitál, který je poprvé zmiňován v první polovině patnáctého století. Zanikl počátkem dvacátého století. Státní nemocnice v Hustopečích byla zprovozněna v roce 1953. Ta sloužila za druhé světové války jako lazaret německého wehrmachtu a roku 1952 byla přidělena Ministerstvu zdravotnictví. V polovině devadesátých let byla část oddělení přemístěna do nové nemocnice v Břeclavi. Hustopečské zařízení se následně také stalo pobočkou břeclavské nemocnice. Po roce 2000 měl být objekt upraven na léčebnu dlouhodobě nemocných, areál však od státu v roce 2001 převzalo město Hustopeče a nemocnice nadále fungovala coby městská příspěvková organizace. Kvůli finanční zátěži, kterou pro město zařízení představovalo, se Hustopeče dohodly s Jihomoravským krajem na předání nemocnice, k čemuž došlo v červenci 2015.

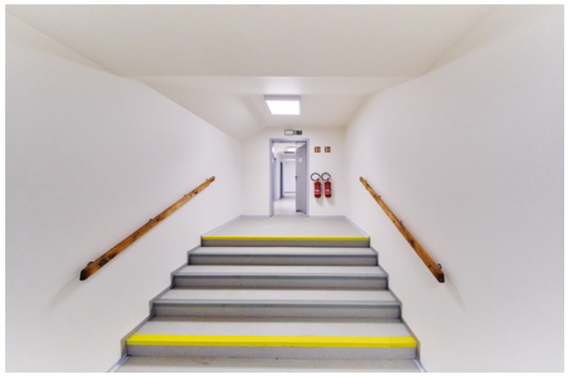

Město Mladá Boleslav upravilo s finanční podporou Norských fondů prostor poblíž křižovatky ulic Na Radouči a Jana Palacha. Vnitroblok v září loňského roku slavnostně otevřeli zástupci vedení města v čele s primátorem Jiřím Bouškou.

MLADÁ BOLESLAV **ZVELEBILA VNITROBLOK**

Foto: archiv SFŽP ČR

Město v rámci projektu Zlepšení mikroklimatických podmínek v lokalitě Na Radouči kompletně upravilo vnitroblok, který se nachází mezi bytovými domy Jana Palacha 1107–1112 a 17. listopadu 1331–1134. Revitalizace zahrnovala terénní úpravy, vybudování nových chodníků a pěšin, vznik hřiště s dětskými prvky, mlhoviště pro osvěžení i vytvoření jezírka. Práce začaly na přelomu roku a trvaly přes sedm měsíců. O stavu příprav i samotné realizace byli průběžně informováni zástupci zdejších bytových domů.

„Proměnili jsme lokalitu, v jejíž bezprostřední blízkosti žijí tisíce lidí, pro které jsme chtěli vytvořit hezčí prostor pro trávení volného času. Průběh realizace nebyl úplně bezbolestný a protáhl se na delší dobu, než jsme původně předpokládali, ale celkově jsem rád, že se místo proměnilo k hezčímu a získalo novou tvář. Děkujeme za finanční podporu Norským fondům a Státnímu fondu životního prostředí České republiky, které nám přispěly částkou přesahující 11 milionů korun,“ řekl primátor města Jiří Bouška.

Město za poslední tři roky realizovalo už druhý projekt podpořený z Norských fondů. Tím prvním bylo zpracování adaptační strategie na změnu klimatu v roce 2021. Právě na základě tohoto strategického dokumentu mohlo město získat tuto finanční podporu na nyní dokončený vnitroblok. Díky revitalizaci by měl být prostor lépe připraven na vlny horka a sucha. ●

O MĚSTĚ

Název městu dal jeho zakladatel kníže Boleslav II., zvaný Mladý. Nevyzpytatelné jazykové hrátky učinily z původního názvu „Město Boleslava Mladého“ Mladou Boleslav. A jméno knížete se dnes skloňuje v češtině v ženském rodě. Roku 1318 přestává být město knížecím majetkem. V tomto roce ho kupují Michalovicové, kteří měli své hlavní sídlo na nedalekém hradě zvaném Michalovická putna. Opravdu slavnou éru zažila Mladá Boleslav v šestnáctém století, kdy se stala jedním z nejdůležitějších center jednoty bratrské v celé zemi.

Novou dynamiku vnesl až konec osmnáctého století a především pak století devatenácté, kdy byly ve městě i v okolí bouřlivě zakládány manufaktury a první továrny. Dějiny té nejznámější, mladoboleslavské automobilky, se začaly psát v roce 1895, kdy turnovský mechanik Laurin a mladoboleslavský knihkupec Klement, oba nadšení cyklisté, otvírají dílnu na výrobu jízdních kol.

Foto: archiv SFŽP ČR

ZAJIŠTĚNÍ SKALNÍHO MASIVU ŠEPTOUCHOV V LEDČI NAD SÁZAVOU

Šeptouchovské skály se tyčí nad Tyršovým nábřežím v Ledči nad Sázavou jako krásný krajinný prvek. Ještě donedávna ale byly v havarijním stavu a pro provoz na silnici pod sebou i domy, které tam stojí, představovaly nemalé riziko. To už se naštěstí změnilo a díky dotaci z Operačního programu Životní prostředí byl skalní masiv trvale zajištěn.

Problematická skála se klene nad krajskou komunikací, která vede k areálům místních firem. Skály, které se opodál strmí nad rodinnými domy, nechala radnice zpevnit už v minulosti. Horolezci k tomu tehdy použili kotvy, ocelové trámy a sítě. Stejným způsobem jsou zpevněny i skály pod ledečským hradem. Později už se nedalo otálet ani se zajištěním skal nad krajskou silnicí.

Skály byly v havarijním stavu

Sanaci bortícího se skalního masivu řešili vlastníci pozemků – město a Kraj Vysočina. Město Ledeč nad Sázavou si nejprve objednalo odborný průzkum skal u Akademie věd ČR, na jehož základě bylo posléze rozhodnuto o detailech zpevnění celého masivu. Podle Tomáše Mátla, technicko-správního náměstka krajských silničářů, bylo i před průzkumem jasné, že skalní bloky jsou ve velmi špatném stavu. Již od března 2022 sledovala proto pohyb hornin v masivu čidla, která v terénu umístili pracovníci Ústavu struktury a mechaniky hornin Akademie věd. Cílem detailního stabilního průzkumu včetně monitoringu bylo také stanovení dalšího postupu tak, aby bylo umožněno co nejrychlejší zprovoznění alespoň jednoho jízdního pruhu komunikace.

Po ukončení průzkumu bylo v květnu téhož roku zadáno vyhotovení znaleckého posudku, který jednoznačně potvrdil havarijní stav skal. *„Svahová nestabilita v té době spadala do nejvyšší kategorie. Riziko pádu kamení i celých skalních bloků navíc zvyšovalo předjarní rychlé střídání mrazů a teplot nad nulou,“* popisuje Tomáš Mátl.

Šeptouchovské skály tvoří přeměněný vápenec, jež na okrajích přechází do zeleně zbarvené, rovněž metamorfované horniny. Ta je tvořena pyroxenovými rulami nebo vápenatými silikátovými rohovci, u nás označovanými za erlany. Útesy nad řekou jsou budovány hlavně světlými páskovanými a zrnitými mramory.

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
9 843 912 Kč

Celková výše dotace
7 875 129 Kč

Pro město představovala sanace skalního masivu nemalou investici

„Jen pro představu, vynaložené náklady na částečné vyčištění, geologický průzkum a znalecký posudek stály město Ledeč nad Sázavou téměř 2 miliony korun,“ připomíná starostka města Hana Horáková.

Na odborném zajištění uvolněného skalního masivu se v nemalé míře podílel také Kraj Vysočina. *„Celkové náklady na sanaci byly vyčísleny na 20 milionů korun. Kraj se na pracích bude podílet podle domluvy s městem podílem na nákladech a pracemi zajišťovanými prostřednictvím krajských silničářů. Celkem jde o částku 5,2 milionu korun,“* uvedla v počátcích projektu mluvčí kraje Jitka Svatošová.

Byl nejvyšší čas masiv zajistit

Většina pozemků se skálou patří právě městu Ledeč nad Sázavou, kraj je vlastníkem pruhu kolem silnice. Kvůli havarijnímu stavu byla silnice, která vede do průmyslové zóny a k vesnicím Bohumilice a Sechov, obousměrně uzavřena. Při pokračujících erozních účincích by totiž mohlo dojít k dalšímu zhoršení stavu a následné další aktivaci opadu, případně k masivnějšímu skalnímu řícení do ohroženého prostoru. *„Musí být provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, padání kamenů, stromů nebo jejich částí do vozovky. Musíme zabránit případnému většímu zřícení skalních bloků, ke kterému by mohlo dojít kdykoliv,“* potvrdil tehdejší hejtman Kraje Vysočina Vítězslav Schrek.

Šeptouchovské skalní defilé nad levým břehem Sázavy u západního okraje Ledče nad Sázavou patří kromě hradu k hlavním dominantám města. Skály se tyčí do výše okolo dvaceti metrů a na té vyšší se nachází přístupná vyhlídka, ze které se dolů na řeku a na město odkrývá velice hezký výhled.

S JESTŘÁBEM A HOCHY OD BOBŘÍ ŘEKY DO SLUNEČNÍ ZÁTOKY

Na jaře roku 2022 začali v Ledči nad Sázavou i s přípravou podkladů projektu naučné stezky k poctě dílu Jaroslava Foglara a jeho odkazu nazvané příznačně S Jestřábem a hochy od Bobří řeky do Sluneční zátoky. Jakmile byly zajištěny finanční zdroje z Programu rozvoje venkova Ministerstva zemědělství ČR, začalo se s realizací a v srpnu 2023 byla stezka dokončena.

Návštěvníci se na ni mohou vydat po červené turistické trase, která se dále napojuje na žlutou turistickou trasu, vedoucí do Sluneční zátoky a dál do Vilémovic. Necelý kilometr a půl stezky se dá ujít za zhruba půl hodiny. Začíná se v místě odbočky z ulice Pod Hájem na Stvořidla a končí u dětského tábora ve Sluneční zátoce. Na stezce je dvanáct zastavení, je zde umístěno dvanáct poutačů, které informují o dvanácti skautských táborech, které se konaly ve Sluneční zátoce v letech 1925–1945. U některých z těchto zastavení jsou dřevěná posezení a u jednoho také podsadový stan. Na konci stezky před Sluneční zátokou u dětského tábora je postaven dřevěný altán, ve kterém naleznete další čtyři tabule s informacemi o čtyřech táborech, které se konaly v období druhé světové války, kdy byly letní stanové tábory zakázány a nemohly se konat přímo ve Sluneční zátoce.

Aby byla cesta zajímavější, je možné plnit úkoly v rámci hry „13 orlích per", kdy je u každého zastavení na stezce uveden jeden úkol, který otestuje zdatnost těla a mysli. Poslední, 13. úkol čeká na konci stezky v altánu. Plnění úkolů je možné zaznamenat i elektronicky, pomocí QR kódu si návštěvníci na začátku cesty mohou otevřít elektronický formulář, kam je možné zapisovat výsledky jednotlivých úkolů a po jehož odeslání dojde i na vygenerování diplomu. I v tomto případě se záměr podařil: stezka zvyšuje zajímavost této krásné lokality, posiluje rekreační a společenskou funkci zdejšího lesa a je skvělým doplňkem k Muzeu Jaroslava Foglara, které se nachází na ledečském zámku.

Práce na půlkilometrovém úseku pak byly na pokyn vedení města Ledeč nad Sázavou zahájeny začátkem srpna 2022.

V rámci samotné realizace projektu byla odstraněna vegetace, očištěny skalní stěny, odstraněny oddělené bloky, bylo provedeno kotvení nestabilních skalních bloků, plošné zajištění pomocí ocelových ochranných sítí, byl vybudován lehký ochranný plot a dynamická bariéra. Veškeré zajišťovací práce prováděla firma z Chomutova. *„Právě kvůli charakteru těchto prací byla silnice včetně přilehlého chodníku uzavřena jak pro vozidla, tak pro pěší,"* vysvětluje Hana Horáková. *„Dodržování zákazu vstupu a vjezdu bylo kontrolováno Policií ČR. Objízdné trasy byly řádně vyznačeny a pro přístup pěších bylo možné využít lávku u zimního stadionu,"* uvedla tehdy na svém webu ledečská radnice. Na zajištění skály se přitom pracovalo rychle, dělníci byli v terénu sedm dní v týdnu.

Cílem projektu tedy byla stabilizace a sanace svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů a zajištění bezpečí pro zdraví a majetek osob, které se pohybují pod skalní stěnou a toho bylo plně dosaženo.

Podle Hany Horákové by skály měly být nyní zajištěny na další desítky let. Zamýšlí se ale nad tím, že vlastnictví skalních masivů je pro město přítěží, Ledči nad Sázavou jich podle ní patří 15 kilometrů. Má za to, že by to měla být spíše záležitost státu. *„Já jsem přesvědčena o tom, že Ministerstvo životního prostředí by se o to mělo začít zajímat,"* říká. ●

Tajemný název – Šeptouchov – je ve skutečnosti velmi prozaický. Kopec se tak jmenuje kvůli potichu šeptajícím mileneckým párům, kteří si tady po večerech navzájem vyznávali lásku.

Šeptouchov nejsou jen problematické skály

Lokalita Šeptouchov patří do oblasti Ledečského krasu, jediného krasu na Vysočině. Má rozlohu přibližně 12 × 5 km a táhne se od Číhoště přes Ledeč nad Sázavou až pod Želivskou přehradu, označovanou též jako vodní nádrž Švihov.

V tomto krasu je známo šest jeskyní. Ty první – Čertovy díry – se nacházejí ve srázném břehu Želivské přehrady, zbylých pět najdeme v Ledči nad Sázavou.

V centru města je to jeskyně na Hůrce, která je se svými chodbami vysokými 4 metry, čtyřmi rozlehlými sály a délkou 160 metrů jeskyní největší. Jenže vchod do ní byl už před padesáti lety při výstavbě sídliště zazděn a noví majitelé domů si jeho znovuotevření nepřejí.

Druhou je asi ta nejznámější pod Šeptouchovskou skálou. Byla objevena ve třicátých letech dvacátého století při stavbě stodoly, kdy se budovatelé propadli do jeskyně a pak ji využívali coby přírodní chladničku na potraviny. Později byl do ní vchod zazděn. Nový vede do horní části jeskyně a je opatřen těžkými železnými vraty. Za nimi se ukrývá hlavní, 120 m dlouhá chodba, u níž se po 36 metrech nachází jezírko dlouhé 18 m a hluboké 5 m. Poněvadž je naplněno křišťálově průzračnou vodou, stalo se zdrojem pitné vody pro velkou část Ledče až do vybudování Želivské přehrady. Krápníky byly v jeskyni dávno zničeny a dnes její výzdobu tvoří tzv. nickamínek. Její prostory se čas od času otvíraly i veřejnosti (naposledy se to stalo asi před deseti roky), a i když by ji město rádo zpřístupnilo, nemůže tak učinit kvůli vetu ochranářů. Vedle hlavní chodby se nachází vstup do užší a kratší jeskynní větve, na jejímž konci byla speleology objevena dvě jezírka.

Další nepřístupné jeskyně se v Ledči nacházejí na okraji města pod Hadrekem a pod hradní bránou zámecké zahrady.

Podzemní prostory se nacházely i za ledečským nádražím, ale ty byly už dávno zničeny kamenolomem. ●

ECHO

Pedagogická škola v Litomyšli se dočká rekonstrukce

Vyšší odbornou školu pedagogickou a Střední pedagogickou školu v Litomyšli čeká rozsáhlá rekonstrukce: půjde o investice do obnovy fasády, výměny oken a zateplení. Projekt za 61 milionů korun podpoří i evropská dotace z Modernizačního fondu ve výši 16 milionů korun. Součástí projektu je výměna stávajících dřevěných oken za repliky. V souvislosti s výměnou oken bude opravena fasáda a pískovcový sokl objektu. Budou vyměněny vnitřní parapety oken. Repliky nebo repase budou provedeny rovněž u mříží, fasádních žebříků a konstrukcí zábradlí. Do konce školního roku by kraj měl vyhlásit výběrové řízení.

Stavba úpravny vody v Machníně finišuje

Nová úpravna vody v Machníně bude provozuschopná už letos v létě, zkušební provoz začne na podzim. Spolu s budovaným přivaděčem zajistí pitnou vodu pro 30 tisíc obyvatel Hrádecka a Chrastavska. Souběžně s pracemi na úpravně vody probíhá i výstavba přivaděče. Z celkových dvanácti kilometrů trasy je aktuálně hotová přibližně polovina. *„Tato část vedla převážně přes pole a pastviny, kde byl postup prací rychlejší a méně komplikovaný, což minimalizovalo dopady na zemědělskou činnost a s tím spojené kompenzace. Nyní stavbaři čelí náročnější etapě, kdy druhá polovina trasy povede přes komunikace. Tato fáze představuje i podstatnou část zbývajících nákladů, odhadem dvě třetiny celkových výdajů na přivaděč,"* vysvětluje generální ředitel Severočeské vodárenské společnosti Bronislav Špičák. Investice se realizuje za podpory Národního programu Životní prostředí.

Sokolov udělá výtah a větší družinu v ZŠ Rokycanova

Sokolov připravuje žádost o dotaci z Operačního programu Spravedlivá transformace na vybudování výtahu, aby byla budova základní školy Rokycanova bezbariérová. Vést by měl do chystané přestavby, která zvýší kapacitu školy. Výtah by měl spojit jednotlivá podlaží v atriu objektu a škola by tak mohla být bezbariérová. Pokud město se žádostí o dotační podporu uspěje, výtah by mohl být ve škole vybudován během roku 2026.

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
52	**Protipovodňová opatření**	30. 6. 2025	427 000 000 Kč
	Přírodě blízká a protipovodňová opatření i projekty pro retenci srážkové vody. Pro vybrané ITI aglomerace		
53	**Vodní a vegetační krajinné prvky**	30. 6. 2025	33 000 000 Kč
	Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Olomoucké a Zlínské aglomerace		
54	**Vodní a vegetační krajinné prvky**	30. 6. 2025	173 000 000 Kč
	Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Brněnské a Mladoboleslavské aglomerace		
55	**Svoz a zpracování odpadu**	30. 6. 2025	632 000 000 Kč
	ITI projekty svozu a zpracování odpadu Hradecko-pardubické, Mladoboleslavské, Ústecko-chomutovské a Plzeňské aglomerace		
56	**Snížení energetické náročnosti veřejných budov**	30. 6. 2025	237 000 000 Kč
	Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Karlovarské, Liberecko-jablonecké, Olomoucké a Zlínské aglomerace		
57	**Snížení energetické náročnosti veřejných budov**	30. 6. 2025	236 000 000 Kč
	Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Pražské metropolitní oblasti (bez hl. m. Prahy) a Českobudějovické aglom.		
58	**Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy**	30. 6. 2025	214 000 000 Kč
	Výstavba a rekonstrukce OZE pro veřejné budovy. V rámci ITI Ostravské, Jihlavské, Olomoucké a Zlínské aglomerace		
67	**Průzkum kontaminace životního prostředí**	29. 4. 2026	150 000 000 Kč
	Projekty průzkumu rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení		
68	**Předcházení vzniku odpadu, svoz a jeho zpracování**	30. 5. 2025	400 000 000 Kč
	RE-USE centra, kompostéry, výstavba a modernizace sběrných dvorů, doplnění a zefektivnění systému odděleného sběru/svozu		
72	**Ekologické zátěže**	14. 11. 2025	500 000 000 Kč
	Sanace nejvážněji kontaminovaných lokalit		
73	**Vodní a vegetační krajinné prvky**	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
	Tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro méně rozvinuté regiony		
77	**Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (méně rozvinuté regiony)**	30. 6. 2025	200 000 000 Kč
	Integrované projekty v rámci místního rozvoje CLLD realizovaného prostřednictvím MAS		
78	**Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (přechodové regiony)**	30. 6. 2025	200 000 000 Kč
	Integrované projekty v rámci místního rozvoje CLLD realizovaného prostřednictvím MAS		
79	**Budování infrastruktury potravinových bank**	4. 1. 2027	50 000 000 Kč
	Podpora potravinových bank na celém území ČR		
80	**Migrační koridory pro živočichy**	30. 6. 2025	80 000 000 Kč
	Zprůchodnění migračních překážek pro suchozemské i vodní živočichy		
81	**Výstavba nových veřejných budov (pasivní nebo plusové budovy)**	16. 6. 2025	136 000 000 Kč
	Výzva je určena pro ITI Pražské metropolitní oblasti (vyjma území hl. města Prahy) a ITI Jihlavské aglomerace		
82	**Ochrana půdy**	30. 6. 2025	60 000 000 Kč
	Zavádění půdoochranných technologií		

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
9	**Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech**	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
	Přírodě blízké vodní prvky, vegetační a krajinné prvky, sídelní zeleň a další opatření		
10	**Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny**	30. 6. 2025	200 000 000 Kč
	Péče o přírodní stanoviště a chráněná území, omezení invazních druhů, návštěvnická infrastruktura		
14	**Zpracování studií a plánů**	31. 10. 2025	50 000 000 Kč
	Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny, zpracování plánu ÚSES		

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
83	**Úprava lesních porostů**	17. 9. 2025	150 000 000 Kč
	směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability		
84	**Veřejná zeleň**	16. 7. 2025	200 000 000 Kč
	Revitalizace sídelní zeleně ve veřejném prostoru		
85	**Zpracování studií a plánů**	17. 9. 2025	30 000 000 Kč
	Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny a plány územního systému ekologické stability		
86	**Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití**	16. 7. 2025	800 000 000 Kč
	Technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách		
87	**Protipovodňová opatření**	13. 8. 2025	100 000 000 Kč
	Projekty péče přírodní stanoviště. Žadateli jsou resortní organizace MŽP		
88	**Systémy předpovědi a varování před povodněmi a suchem**	1. 10. 2025	110 000 000 Kč
	Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující včasné výstrahy na celostátní úrovni		
89	**Obnova stability svahů**	13. 8. 2025	150 000 000 Kč
	Stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů		
90	**Péče o významné části přírody a krajiny**	30. 7. 2025	20 000 000 Kč
	Péče o různé druhy přírodních stanovišť, například tůně, rašeliniště, prameniště, malé vodní nádrže, vodní toky a jejich nivy nebo projekty malých vodních nádrží		
91	**Péče o významné části přírody a krajiny**	30. 7. 2025	100 000 000 Kč
	Projekty péče přírodní stanoviště. Žadateli jsou resortní organizace MŽP		
92	**Prevence škod způsobených šelmami a dravci**	16. 7. 2025	10 000 000 Kč
	Pomoc podnikajícím chovatelům hospodářských zvířat v režimu podpory de minimis, aby mohli zabezpečit svá stáda		
93	**Prevence škod způsobených šelmami a dravci**	16. 7. 2025	20 000 000 Kč
	Týká se škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů. Pomoc chovatelům hospodářských zvířat, aby mohli zabezpečit svá stáda		
94	**Záchranné stanice pro živočichy**	1. 10. 2025	80 000 000 Kč
	Modernizace záchranných stanic a center pro ohrožené druhy živočichů		
95	**Systémy pro posuzování a vyhodnocení znečištění ovzduší**	24. 9. 2025	500 000 000 Kč
	Pořízení a modernizace systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší a systémů pro archivaci a zpracování jejich údajů		

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
NPO 1/2024	**Energetická osvěta a dotační poradenství**	31. 12. 2025	600 000 000 Kč
	Zajištění poradenství a administrativní podpora pro žadatele v rámci NZÚ Light		
5/2024	**Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích**	31. 12. 2026	95 000 000 Kč
	Zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma		
13/2024	**Krajinné prvky**	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
	Tvorba nových a obnova stávajících vegetačních prvků a struktur, včetně opatření proti vodní a větrné erozi, či odstranění negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině		
14/2024	**Ochrana ozonové vrstvy a klimatického systému**	31. 12. 2025	30 000 000 Kč
	Snížení pravděpodobnosti vypouštění fluorovaných skleníkových plynů a látek poškozujících ozonovou vrstvu Země do ovzduší		
15/2024	**Péče o krajinné prvky**	31. 3. 2026	100 000 000 Kč
	Péče o vybrané krajinné prvky evidované v LPIS jako ekologicky významné prvky		
18/2024	**Institucionální rozvoj ekocenter**	23. 5. 2025	280 000 000 Kč
	Environmentální výukové programy a akce pro žáky a studenty, vzdělávací programy pro veřejnost a osvětové programy		
3/2025	**Čištění odpadních vod v krasových oblastech**	31. 12. 2026	200 000 000 Kč
	Zlepšení kvality povrchových a podzemních vod v krasových oblastech CHKO Český kras a CHKO Moravský kras		
4/2025	**Odstranění stavebních materiálů s obsahem azbestu (pro zemědělce)**	1. 6. 2026	100 000 000 Kč
	Podpora ekologického odstraňování střešních krytin a krovů s obsahem azbestu u objektů, které v historii či současnosti souvisely či souvisí se zemědělskou činností		
5/2025	**Větrací systémy s rekuperací tepla**	31. 12. 2025	100 000 000 Kč
	Opatření eliminujících nadměrné koncentrace CO_2 a teplotní diskomfort ve školských budovách, pro vlastníky a provozovatele mateřských, základních a středních škol		
6/2025	**Domovní čistírny odpadních vod**	6. 1 .2027	300 000 000 Kč
	Soustavy DČOV do kapacity 50 EO v oblastech, kde není možnost připojení ke stokové síti zakončené ČOV		
7/2025	**Biologická likvidace komárů**	14. 7. 2025	20 000 000 Kč
	Systému monitoringu komárů a analýz pro opatření k předcházení komářích kalamit pomocí moderních technologií		
NPO 8/2025	**Energetické úspory veřejných budov**	31. 10. 2025	300 000 000 Kč
	Energeticky úsporné renovace pro vlastníky veřejných budov, primárně s využitím obnovitelných zdrojů energie		

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
ENERG ETS 1/2024	**Modernizace zdrojů, technologií a zařízení v průmyslu v EU ETS**	30. 6. 2025	15 000 000 000 Kč
	Modernizace zdrojů energie a výrobních a zpracovatelských technologií v průmyslu		
GREENGAS 1/2024	**Obnovitelná plynná a kapalná paliva**	30. 6. 2025	3 000 000 000 Kč
	Instalace nových elektrolyzérů výroby vodíku a akumulaci elektrické energie do vodíku		
TRANSGov 1/2025	**Modernizace vozidel MHD**	30. 1. 2026	7 300 000 000 Kč
	Zvýšení podílu vozidel s alternativním pohonem v České republice		
RES+ 1/2025	**Fotovoltaické elektrárny 10 kW – 5 MW s vlastní spotřebou**	1. 7. 2025 – 30. 1. 2026	3 000 000 000 Kč
	Výstavba fotovoltaických elektráren do 5 MW k výrobě energie pro vlastní spotřebu		
RES+ 3/2025	**Fotovoltaické elektrárny na veřejných budovách**	1. 7. 2025 – 30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
	Instalace fotovoltaických elektráren na veřejných budovách		
RES+ 4/2025	**Nové komunální a komunitní FVE na budovách, pozemcích a další infrastruktuře**	1. 7. 2025 – 30. 1. 2026	1 000 000 000 Kč
	Sdružené komunální a komunitní projekty výstavby nových fotovoltaických elektráren s instalovaným výkonem do 1 MWp		
RES+ 5/2025	**Akumulace obnovitelné energie**	2. 6. 2025	2 000 000 000 Kč
	Zařízení na zajištění akumulační flexibility elektrizační soustavy v důsledku provozu obnovitelných zdrojů energie		

Operační program Spravedlivá transformace

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
KVK / 19	**Řemeslné inkubátory** Podpora vzniku řemeslných dílen	6. 1. 2026	50 000 000 Kč
ULK / 20		6. 1. 2026	300 000 000 Kč
MSK / 21		6. 1. 2026	200 000 000 Kč
KVK / 25	**Obnova území – příroda a krajina** Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 26		30. 6. 2025	90 000 000 Kč
MSK / 27		30. 6. 2025	225 000 000 Kč
KVK / 28	**Obnova území – infrastruktura** Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 29		30. 6. 2025	120 000 000 Kč
MSK / 30		30. 6. 2025	275 000 000 Kč
KVK / 31	**Vzdělávání ve firmách** Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ULK / 32		30. 6. 2025	500 000 000 Kč
MSK / 33		30. 6. 2026	360 000 000 Kč
Výzva I.	**Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj** Bezúročné úvěry Národní rozvojové banky na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	3 370 000 000 Kč
MSK / 34	**Obnova území – strategické brownfieldy** Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	30. 6. 2025	500 000 000 Kč
ULK / 58	**Posílení sociální stability v Ústeckém kraji** Výzva pro obce na podporu vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí	30. 6. 2025	400 000 000 Kč
KVK / 59		30. 6. 2025	150 000 000 Kč
ULK / 60	**Kulturní a kreativní centra** Rekonstrukce či rozšíření kreativního centra, nákup vybavení	30. 6. 2025	460 000 000 Kč
KVK / 62	**Zájmové vzdělávání a osvěta** Vzdělávací a osvětové programy související s klimatickou změnou a možnosti adaptace regionu	31. 12. 2025	25 000 000 Kč
ULK / 63		31. 12. 2025	25 000 000 Kč
MSK / 64		31. 12. 2025	40 000 000 Kč
ULK / 66	**Infrastruktura pro další vzdělávání** Výzva navazuje na podporu z IROP a doplňuje ji širší nabídkou podpory např. pro domy přírody, ekocentra, střediska volného času, domy dětí a mládeže a další	13. 6. 2025	150 000 000 Kč
ULK / 68	Podpora výzkumu a vývoje v Ústeckém kraji Posílení výzkumné kapacity vědeckých pracovišť a zvýšení kvality vědeckých týmů	1. 9. 2025	800 000 000 Kč
KVK / 70	**Podpora regionálního školství** Podpora zejména škol s nejvyšším poměrem žáků ze znevýhodněného prostředí	30. 6. 2025	220 000 000 Kč
MSK / 76	**Konektivita škol II** Výzva pro ZŠ a SŠ na podporu jejich vnitřní konektivity a připojení k internetu	31. 12. 2025	140 000 000 Kč
ULK / 77		31. 12. 2025	300 000 000 Kč

SLEDUJTE SOCIÁLNÍ SÍTĚ
STÁTNÍHO FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR
A UŽ VÁM **NIC NEUNIKNE!**

X – denně nejnovější výzvy, novinky, akce a zprávy z oboru
LinkedIn – statistiky, krajská pracoviště, aktuální nabídky pracovních a služebních míst, zprávy a novinky
youtube.com – podrobné videonávody, spoty k zajímavým tématům, záznamy webinářů a další...
Instagram – akce, aktuality a úspěšné projekty

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Foto: archiv SFŽP ČR

Libčeves: Protipovodňová opatření

V Libčevsi zavedli preventivní protipovodňová opatření spočívající v instalaci lokálního výstražného a varovného informačního systému a následnou digitalizaci povodňového plánu. Jeho cílem je napomoci správnému posouzení povodňového nebezpečí.

Celkové způsobilé výdaje
2 471 234 Kč
Dotace z EU
1 729 864 Kč

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.4 – Podpořit preventivní protipovodňová opatření
Název projektu: Protipovodňová opatření obce Libčeves
Kraj: Ústecký
Okres: Louny
Příjemce podpory: obec Kyselka
Ukončení projektu: 31. 5. 2023

Foto: archiv SFŽP ČR

Dymokury: Oprava nádrží

V okolí Dymokur byly opraveny tři malé vodní nádrže. Byly odbahněny, došlo také ke zlepšení podmínek pro výskyt zvláště chráněných druhů a k celkovému rozvoji biodiverzity.

Celkové způsobilé výdaje
5 937 267 Kč
Dotace z EU
5 343 540 Kč

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny
Název projektu: Rekonstrukce VN Ptáček, Lichovky, Voborníček
Kraj: Středočeský
Okres: Nymburk
Příjemce podpory: Ing. Tomáš Czernin
Ukončení projektu: 31. 12. 2023

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Foto: archiv SFŽP ČR

Podlipansko: Pakt pro klima

Zpracování Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima (SECAP) pro MAS Podlipansko, konkrétně pro třináct obcí. V rámci projektu proběhly tři místní dny pro klima a energii, na kterých bylo osloveno přes 500 osob.

Celkové způsobilé výdaje
2 104 762 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
1 399 012 Kč

Název projektu: Pakt starostů Podlipanska pro klima a energii
Kraj: Středočeský
Okres: Kolín
Příjemce podpory: MAS Podlipansko, o. p. s.
Ukončení projektu: září 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Čtvrtě: Výsadba stromů

V lokalitě Čtvrtě bylo vysazeno devětatřicet listnatých stromů, které přispějí ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Celkové způsobilé výdaje
249 500 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
249 500 Kč

Název projektu: Výsadby dřevin v lokalitě Čtvrtě
Kraj: Olomoucký kraj
Okres: Olomouc
Příjemce podpory: Ing. Jaroslav Antl
Ukončení projektu: duben 2023

OPERAČNÍ PROGRAM SPRAVEDLIVÁ TRANSFORMACE

Varnsdorf: Dílny praktického vyučování

Škola nechala stavebně upravit prostory školy, kde vznikly nové dílny. Ty jsou vybaveny novými stroji a pomůckami. Žáci mají k dispozici CNC stroj, ohýbačku na plech, mikrometry, brusky a další nástroje. Vznikly i šatny, kabinety a sociální zařízení.

Celkové způsobilé výdaje
40 790 820 Kč
Dotace z EU
34 672 197 Kč

Název projektu: Vytvoření dílen praktického vyučování v SPŠ TOS Varnsdorf
Kraj: Ústecký
Okres: Děčín
Příjemce podpory: Střední průmyslová škola TOS Varnsdorf
Ukončení projektu: prosinec 2024

Foto: ZŠ a MŠ Nošovice

Fulnek: Modernizace vnitřní konektivity

Zlepšila se konektivita školy. Doprovodná část projektu zahrnovala nákup 26 osobních počítačů pro výuku žáků prvního i druhého stupně zejména v předmětech informatika, matematika a český jazyk a jeden počítač pro učitele. Výrazně se tak zlepšily podmínky pro výuku.

Celkové způsobilé výdaje
7 404 000 Kč
Dotace z EU
6 293 400 Kč

Název projektu: Modernizace vnitřní konektivity v ZŠ J. A. Komenského Fulnek II
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Nový Jičín
Příjemce podpory: Základní škola J. A. Komenského Fulnek
Ukončení projektu: prosinec 2024

Foto: SPŠ Karviná

MODERNIZAČNÍ FOND

Třinec: Fotovoltaika na sociální budově

Na střeše sociální budovy provozu Třineckých železáren, Válcovny trub (VT), byla zprovozněna fotovoltaická elektrárna s instalovaným výkonem 98,56 kWp. Systém se skládá z 224 solárních panelů. Veškerá vyrobená energie se spotřebovává přímo v síti válcovny.

Celkové způsobilé výdaje
2 345 234 Kč
Dotace z ModFondu
820 831 Kč

Název projektu: Fotovoltaika VT
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Frýdek-Místek
Příjemce podpory: Třinecké železárny, a. s.
Ukončení projektu: prosinec 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

Tábor: FVE na střeše

Nový zdroj elektrické energie ve spojení s akumulací části energie do baterií je umístěn na protihlukové stěně a na střeše víceúčelového objektu. Protihluková stěna slouží jako zábrana hluku ze silnice I. třídy z Tábora do Písku.

Celkové způsobilé výdaje
3 145 625 Kč
Dotace z ModFondu
1 069 740 Kč

Název projektu: FVE s akumulací REST-MJB
Kraj: Jihočeský
Okres: Tábor
Příjemce podpory: REST-MJB, s. r. o.
Ukončení projektu: duben 2024

Foto: archiv SFŽP ČR

AI coby nástroj řešení environmentálních problémů má svá vlastní ekologická úskalí

Foto: Shutterstock/ petrmalinak

Ke světu umělé inteligence vzhlížíme s obavami i nadějí. Víme, že může být dobrým sluhou, ale také zlým pánem. V otázce environmentálních výzev, kterým v dnešní době čelíme, doufáme, že by nám v případě těch nejpalčivějších mohla AI vytrhnout trn z paty. Už nyní ji využíváme k mapování nejrůznějších jevů od eroze až po výskyt metanu. Ale vzhledem k celé infrastruktuře, kterou vstup této technologie do našich životů obnáší, je její vlastní ekostopa vskutku nemalá.

Nejzákladnější data již od počátku poukazují na to, že servery AI produkují elektronický odpad, spotřebovávají obrovské množství vody, které se na mnoha místech planety nedostává, a jejich výroba a provoz je závislý na vzácných minerálech a prvcích, které běžně nejsou těženy v duchu trvalé udržitelnosti. A také mají enormní spotřebu elektřiny a v návaznosti na ni produkují velké množství emisí skleníkových plynů.

„O rozsahu dopadů umělé inteligence na životní prostředí toho stále mnoho nevíme, ale některé údaje, které již máme, jsou přinejmenším alarmující,“ říká Golestan Radwanová, vedoucí digitalizace environmentální programu UN, UNEP. *„Musíme mít jistotu, že výsledný efekt AI je pro planetu přínosem, než ji zapojíme ve velkém,“* dodává.

Využívání AI má svá pro i proti

Velkou výhodou umělé inteligence je, že je schopna vysledovat ze získaných údajů vzorce v podobě anomálií a podobností a za použití nasbíraných dat velice přesně předpovídat budoucí výstupy. Díky tomu by se mohla stát neocenitelným nástrojem při monitorování životního prostředí a tím napomoci vládám, podnikatelům i jednotlivcům, aby při svém rozhodování volili k životnímu prostředí šetrnější a vstřícnější možnosti. Také může zvyšovat efektivitu některých provozů a zabraňovat ekologickým katastrofám – UNEP ji například využívá k detekci úniku metanu v nejrůznějších zařízeních na těžbu a rafinaci ropy a zemního plynu.

> *Přestože je jasné, že umělá inteligence může posloužit jako velmi přínosný nástroj pro sběr nejrůznějších dat, zatím neexistuje žádná mezinárodní dohoda o tom, co a jak by se jejím prostřednictvím mělo měřit a do jaké míry je to pro životní prostředí únosné.*

Pod výrazem umělá inteligence, AI, dnes sdružujeme skupinu technologií, které umí zpracovávat informace a – alespoň zdánlivě – napodobovat lidské myšlení. Nejjednodušší formy AI se objevily už v padesátých letech minulého století, ale v posledních letech nabral vývoj umělé inteligence raketové tempo.

Jsou to právě tyto pokroky a schopnosti, které vzbuzují naději, že umělá inteligence by mohla být nápomocna při řešení tří hlavních environmentálních neduhů planety: klimatické změny, ztráty přírodního prostředí a biodiverzity a znečištění a odpadu.

Přitom se ale nedá nebrat v potaz, jaké jsou vlastní ekologické dopady samotných technologií AI.

Provoz datových center AI není vůbec ekologický

Většina velkokapacitních zařízení umělé inteligence je umístěna v datových centrech, a to včetně těch, která jsou provozovány poskytovateli cloudových služeb. A právě tato datová centra mohou pro životní prostředí představovat obrovskou zátěž. Na výrobu elektroniky, kterou ke svému provozu využívají, je zapotřebí až těžko uvěřitelného množství materiálu. Pro představu: Aby vznikl počítač o výsledné hmotnosti 2 kg, vyžaduje to 800 kg surového materiálu. A stejně tak výroba mikročipů, které zařízení AI napájejí, se neobejde bez vzácných prvků, které jsou na Zemi často těženy způsobem, který je pro životní prostředí destruktivní.

Druhým, podobně velkým problémem je, že tato datová centra produkují elektronický odpad, který nezřídka obsahuje nebezpečné látky, jako jsou rtuť a olovo.

Třetím důvodem k pochybnostem o ekologičnosti provozů umělé inteligence je obrovská spotřeba vody, a to jak na výrobu, tak na chlazení elektrických komponentů zařízení, která už byla uvedena do provozu. Podle jednoho z odhadů budou zanedlouho zařízení AI globálně spotřebovávat šestkrát více vody než šestimilionové Dánsko. Jedná se samozřejmě o velký problém vzhledem k tomu, že čtvrtině lidstva už nyní chybí přístup k čisté vodě a tím i k základní hygieně.

V neposlední řadě pak většina datových center potřebuje k tomu, aby napájela svá složitá elektronická zařízení, velké množství elektřiny a ta je ve většině případů získávána spalováním fosilních paliv, čehož přímým důsledkem je produkce skleníkových plynů, které oteplují planetu. Opět pro představu: Otázka položená ChatGPT, virtuálnímu AI asistentovi, spotřebuje desetkrát více elektřiny než stejný dotaz vznesený skrze Google Search.

Přesnější data a statistiky zatím chybějí, ale podle některých odhadů International Energy Agency bude například v Irsku již v roce 2026 spotřeba elektřiny pro AI zařízení představovat téměř 35 procent celkové energetické spotřeby celé země.

Jak to všechno dopadne, zatím nemáme šanci dohlédnout

Máme tedy docela jasnou představu o tom, jaké mohou být dopady umělé inteligence na životní prostředí. Je ale vcelku nemožné předvídat, jaký dopad budou mít na planetu samotné nástroje AI. Někteří odborníci se obávají, že zdánlivé výhody některých aspektů umělé inteligence mohou mít nečekané a nechtěné následky. Například další vývoj autonomních vozidel, k jejichž provozu není zapotřebí řidičů, by mohl způsobit, že více lidí bude jezdit vozidly namísto toho, aby jeli na kole anebo využili veřejnou dopravu, což opět zvýší objem emisí skleníkových plynů. A pak je tu také to, co odborníci nazývají efektem vyšší moci. V takovém případě by umělé inteligence mohlo být zneužito k získávání a vytváření dezinformací o klimatické změně a snižování vážnosti její hrozby v povědomí široké veřejnosti.

Ve snaze toto riziko alespoň nějak ošetřit přijalo 190 zemí světa nezávazná doporučení ohledně etického užívání umělé inteligence a některé státy vytvořily základní legislativní rámce, v nichž právě negativní dopady AI na životní prostředí zohlednily.

„Vlády se předhánějí ve vývoji AI strategií, ale velmi často přitom žádný ohled na životní prostředí a trvalou udržitelnost neberou v potaz. A to je stejně nebezpečné jako neošetřovat bezpečnost v jakékoli jiné rovině využívání umělé inteligence,“ připomíná Golestan Radwanová.

Při rychlosti dnešního vývoje umělé inteligence se už velmi brzy ukáže, jak si v tomto změněném světě stojíme a jak to ustojí naše životní prostředí. ●

Riziko zneužití AI k šíření environmentálních dezinformací

Zatímco všeobecně se poukazuje na negativní ekologické dopady využívání umělé inteligence, odborníci upozorňují na to, že stejné obavy by mělo vyvolávat její zneužívání k šíření dezinformací a mylných informací. *„Tento problém nastává hlavně u takzvané generativní umělé inteligence, která může vytvářet vlastní obsah bez podkladu reálných vstupních dat,“* vysvětluje Golestan Radwanová. Generativní AI se často využívá k vytváření smyšleného obsahu, fotografií či videí, což pochopitelně přispívá k dalšímu a dalšímu vytváření mylných informací a dezinformací. Environmentální témata jsou pak častou obětí a terčem nejrůznějších nepravdivých tvrzení.

ECHO

Budovy dostanou fotovoltaiku

Hned několik městských budov ve Žďáru nad Sázavou bude brzy osazeno solárními panely. Fotovoltaika přibude v první fázi na střechu Knihovny Matěje Josefa Sychry, Základní školy Komenského 6, mateřinky Vláček v Haškově ulici nebo na budovu bývalé České pojišťovny. S panely se počítá rovněž na střeše městského úřadu, která si však před umístěním technologie vyžádá ještě opravy. I ty ale budou součástí nyní vypsané zakázky na instalaci solárních panelů. Celkový výkon všech zdrojů by měl činit 297 kW. *„Předpokládaná hodnota zakázky je 14,6 milionu korun bez DPH. Na projekt čerpáme dotaci z Modernizačního fondu, a to přes pět milionů korun,“* vyčíslil žďárský starosta Martin Mrkos. Radnice má vytipovanou i další sadu střech, kde by mohla fotovoltaika v budoucnu fungovat.

Trutnov revitalizuje náměstí Hraničářů ještě letos

Náměstí Hraničářů v České Čtvrti získá moderní podobu. Radnice připravila kompletní regeneraci parku, a navíc na ni získala dotaci z Národního programu Životní prostředí. Hotovo by mělo být do konce roku. Park dostane úplně novou, moderní podobu. V rámci revitalizace bude provedeno nezbytné kácení starých a přerostlých dřevin a vysazeno 47 kusů nových, současně dojde k ošetření stávající zeleně a obnově travnaté plochy. V parku vzniknou nové vnitřní cesty pro pěší z mlatu se svodnicemi a křižovatkou ze žulové mozaiky. Prostor bude doplněn mobiliářem, a to novými odpadkovými koši a lavičkami.

Rozšíření přírodní rezervace Bohyňská lada

V lednu pracovníci AOPK ČR dokončili přehlášení přírodní rezervace Bohyňská lada. Výsledkem je vyšší ochrana tohoto cenného území, které je připomínkou toho, jak dříve vypadala krajina ve velké části Českého středohoří. Kromě orchidejových luk chrání rezervace nově i zbytky sadů se starými odrůdami jabloní a hrušní, pestré dubohabřiny nebo lužní lesy kolem Račího potoka a jeho přítoků, které tudy protékají přirozeným korytem. Dříve rozdělená rezervace je nyní spojena a rozrostla se z 14,5 ha na 41,1 ha. Úpravou se tak podařilo zahrnout další lokality pod vrchem Chmelník, kde rostou vzácné rostliny – ohrožený prstnatec Fuchsův a prstnatec májový nebo silně ohrožený vstavač kukačka, vstavač osmahlý a hvozdík pyšný.

CHILSKÉ NÁRODNÍ PARKY DOUGLASE A KRIS TOMKINSOVÝCH

Foto: Shutterstock / Freedom_wanted

Není běžné, že by se o některé environmentální organizaci dalo říci, že opravdu zásadně změnila to, jak nějaká země nakládá se svou divokou přírodou. Ale nadaci Tompkins Conservation se to skutečně podařilo. Zcela průkopnicky darovala soukromé pozemky chilské vládě a díky její zásluze na vytvoření sítě národních parků v zemi se ochrana divoké přírody stala nedílnou součástí vládní agendy.

Nadace Tompkins Conservation, která vznikla v devadesátých letech minulého století, byla naplněním vize Douglase Tompkinse, zakladatele známých značek North Face a Esprit, a jeho druhé ženy Kris, působící tehdy jako výkonná ředitelka společnosti Patagonia. Douglas prožíval rozčarování z kariéry obchodníka s outdoorovým oblečením, ale láska k přírodě ho neopouštěla. K jihoamerickému Chile měl vřelý vztah a rozhodl se, že se tu usídlí a začne hospodařit. Jakmile se sem přestěhoval, uvědomil si, jak obrovský potenciál pro ochranu přírody se v Chile naskýtá: chilská vláda měla v plánu vykácet obrovská území zdejších věkovitých pralesů. Půda byla tehdy tak levná, že si mohl dovolit skoupit celá obrovská území a tak je uchránit od vytěžení. Pak ho ale napadlo, proč nejít ještě dále, a rozhodl se na zakoupených pozemcích založit národní parky. Kris Tompkinsová pokračuje ve společně načaté práci i poté, co Douglas před jedenácti lety zahynul při nehodě na kajaku.

Již od samého počátku pracovali Tompkinsovi s místními komunitami. Zakládali si na tom, že právě to je stavební kámen jejich filantropického úsilí. Věřili, že nejhlubší vztah k zemi a její přírodě a potřebu je chránit si mohou nejsilněji vytvořit její původní obyvatelé.

Vyhlásit národní park trvá roky

Prvním národním parkem, který Tompkinsovi založili, je Pumalínský národní park blízko místa, kde našli svůj nový domov. *„Je to neuvěřitelný park,“* říká Kris Tompkinsová. *„Každý z parků má vlastní, neopakovatelný charakter, ale Pumalín, to je deštný prales, který je obdivuhodně zachovalý. Jsou tu hory, vulkány s ledovci, mnoho jezer, ale také mořské pobřeží.“*

Foto: Shutterstock / Freedom_wanted

Až do roku 2007 ale nebyl coby národní park uznán, což dává jasnou představu o tom, o jak zdlouhavý proces se jedná. Nestačí „jen“ koupit půdu, ale je potřeba ji zregenerovat, vytvořit cesty a domluvit se s vládou a teprve pak je možné národní park vyhlásit.

Kde byl dříve vypasený úhor, jsou dnes národní parky

Většina území, která Tompkinsovi skupovali, byly farmy vlastněné nepřítomnými majiteli. Nejen k legislativní, ale i faktické přeměně farem na národní parky vede velmi dlouhá a složitá cesta. Když například budovali Patagonský národní park, zakoupili za tím účelem jednu z největších farem v Chile. *„O dva měsíce později se začala rodit jehňata a my jsme měli 60 000 ovcí,“* vzpomíná Kris Tompkinsová, jak najednou přišli k ovčímu byznysu. *„Pochopitelně jsme si vždycky ponechali i všechny zaměstnance skoupených farem. Jedna z velkých nepravd, která nás v počátcích provázela, byla, že všichni na farmách, které koupíme, přijdou o práci, protože na ochranu přírody nejsou potřeba žádní zaměstnanci,“* dodává.

Trvalo několik let, než prodali všechen dobytek. Během té doby likvidovali ohrady a ploty a vraceli zemi zpátky divočině. Mnozí ze zaměstnanců farem se rozhodli, že zůstanou a budou se podílet na nové budoucnosti transformovaného území. *„Někdy to má ten nejlepší vývoj, jaký jsme si mohli představit,“* říká Kris Tompkinsová. *„Jeden z našich mužů, který nyní pracuje jako strážce parku, dříve střílel pumy, aby ochránil ovce na farmě. Byl v tom opravdu dobrý, a teď se to celé otočilo a pumy ochraňuje,“* vypráví.

Když Tompkinsovi dorazili do Chile, nikdo jim nevěřil, že skutečně chtějí zakládat národní parky. Lidé si totiž mysleli, že národní parky jsou k ničemu. Trvalo dlouho, než si Douglas a Kris získali důvěru a pochopení veřejnosti. Území, kde národní parky leží, jsou velmi odlehlá a většina lidí tam neměla možnost cestovat, a byli tak odkázáni na informace z novin či internetu a ty ne vždy hovořily ve prospěch jejich ochranářského úsilí.

Manželé Tompkinsovi dokázali, že s chilskými kovboji je možné spolupracovat, a také to, že s přírodou lze mít jiný vztah, než bylo v zemi do té doby zvykem.

Za vznikem Patagonského národního parku, stejně tak jako mnoha jiných, se skrývá příběh, který z jeho dnešní podoby už nevyčteme. Země tu už byla úplně vypasená a chov dobytka nebyl nadále udržitelný. Když se na území vrátily lamy a pumy, země začala překvapivě rychle regenerovat a přirozeně se tu obnovily travnaté savany.

Vůbec ale nešlo o to, aby nastal konec farmářství a nastoupil věk ochranářství. Šlo o to, aby všechny aspekty života dokázaly existovat bok po boku. *„Chtěli jsme ukázat, že je možné, aby v zemi byly farmy, ale i národní parky, které nabízejí další pracovní možnosti,“* vysvětluje Kris Tompkinsová. *„Bez místních komunit by žádný národní park nemohl existovat. Bez nich jsou celá území snadnou kořistí dobytkářských a těžebních společností, které se umí dohodnout s vládou tak, aby to bylo výhodné pro obě strany, ale ne pro životní prostředí,“* připomíná.

Cesta parků

Cesta parků oficiálně vznikla v roce 2018 opět coby Douglasova vize. Přál si představit návštěvníkům chilských národních parků mnohem větší území než jen parky samotné. Cesta parků všechna ta pozoruhodná místa propojuje a profitují z ní i místní komunity, které území podél ní obývají. Je 1800 kilometrů dlouhá a spojuje 17 národních parků a 60 komunit po celé délce Chile od severu na jih.

„Spolupráce s chilskou vládou vypadala tak, že když jsme jim věnovali milion hektarů národního parku, oni uznali dalších deset milionů hektarů území, na které se do té doby nevztahovala žádná ochrana, za národní park,“ popisuje Kris Tompkinsová. Tak vzniklo v rámci tří takových rozšíření chráněného území dalších sedm národních parků. *„Když se v současnosti podíváte na mapu Chile, 91 % chráněných území se nachází v Patagonii. Na mapě je to skoro celé zelené,“* neskrývá svou spokojenost. ●

Rewilding Chile a Rewilding Argentina

Douglas a Kris investovali do vytvoření národních parků téměř 400 milionů dolarů. Během let získávali další, nové sponzory. Začalo to tak, že Douglas všechno platil ze svých soukromých peněz, ale Kris chtěla, aby vytvořili organizaci, která bude schopna se o sebe sama postarat a stát na vlastních nohou. Z Tompkins Conservation tak vznikly Rewilding Chile a Rewilding Argentina, dvě oddělené a nezávislé organizace, které dál nesou původní odkaz a věnují se ochraně divoké přírody.

Pozvánky

KONFERENCE

Československá ENVIROnmentální konference ENVIRO 2025

14.–16. května 2025 / Wellness hotel Horal, Velké Karlovice

Devátý ročník česko-slovenské konference odborníků věnujících se ochraně životního prostředí, která se letos bude konat ve Velkých Karlovicích na Valašsku. Hlavním cílem konference je výměna praktických i legislativních zkušeností obou zemí na poli odpadového hospodářství, ochrany ovzduší, klimatu, ochrany přírody a biodiverzity, problematiky EIA a integrované prevence nebo BREF/BAT technologií.

Konference pro praxi: Průmyslová ekologie 2025

16. června 2025 / Svaz českých a moravských výrobních družstev, Václavské náměstí 21, Praha

Konference „Průmyslová ekologie 2025" je prestižním setkáním oborových špiček a významných osobností ze světa životního prostředí, především odpadového a vodního hospodářství, energetiky, ochrany ovzduší, chemických látek, ADR, integrované prevence a dalších. Hlavními tématy jsou legislativní novinky na národní i evropské úrovni včetně připravované právní úpravy, praktické zkušenosti z provozní praxe a nejlepší dostupné techniky, technologie oběhového hospodářství. Vystupovat budou jak představitelé Ministerstva životního prostředí a České inspekce životního prostředí, tak odborné firmy, ekologové, poradci a specialisté z celého Česka. Konference je určena pro podnikové ekology, poradce, EHS specialisty, manažery ISO, vodohospodáře, management odpovědný za environmentální oblast, odpadové hospodáře, ESG konzultanty, kvalitáře, projektové manažery, studenty vysokých škol a další profesionály z oblasti udržitelnosti a průmyslové/podnikové ekologie.

VELETRH

Frýdecko-místecký veletrh

23.–24. května 2025 / Hala Polárka, Na Příkopě 3726, Frýdek-Místek

Již 16. ročník veletrhu nabídne prezentace firem a poskytovatelů služeb zaměřených na stavebnictví, bydlení, zahradu a hobby. Součástí programu bude i přednáška specialisty Státního fondu životního prostředí ČR o dotačním programu Nová zelená úsporám, na které se dozvíte, proč je dobré zaměřit se na komplexní renovaci domu, jaké finanční možnosti nabízí kombinace zálohové dotace a výhodného úvěru i jakou podporu získají zranitelné domácnosti. Přednáška Úsporné bydlení s dotací Nová zelená úsporám se koná v pátek 23. května 2025 od 15:00 hodin. Vstup na veletrh i přednášku je zdarma.

SEMINÁŘ

Pro moderní Česko

15. května – seminář pro širokou veřejnost v Třeboni
4. června – seminář pro širokou veřejnost v Mělníku
10. června – seminář pro širokou veřejnost v Dobříši

Série seminářů, konferencí a talkshow věnovaných zelené modernizaci Česka, inovacím v oblasti obnovitelných zdrojů, energetické soběstačnosti a udržitelnosti pro města, obce i firmy pokračuje i v roce 2025. Chcete vědět více o rozvoji moderní energetiky a podpoře obnovitelných zdrojů, renovací budov, komunitní energetiky, agrovoltaiky a dalších řešení? Zúčastněte se některé z akcí konaných pod hlavičkou Pro moderní Česko.

Vzdělávací roadshow **„Pro českou přírodu"** učí hrou děti i dospělé

Jak přiblížit českou přírodu veřejnosti? Na roadshow Pro českou přírodu se děti hravou formou seznamují s ochranou rostlin a zvířat, národními parky i s odpovědným přístupem k životnímu prostředí. Dospělí se zase mohou dozvědět více o práci organizací spadajících pod Ministerstvo životního prostředí a získat odborné poradenství, například v oblasti dotací či dalších témat, kterými se ministerstvo zabývá.

Velkou výhodou akce je možnost osobně se setkat s odborníky, kteří se daným oblastem dlouhodobě věnují. Sérii veřejných vzdělávacích a zábavných akcí připravuje Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s národními parky, Českou inspekcí životního prostředí, Operačním programem Životní prostředí a také Státním fondem životního prostředí ČR.

Program je určen hlavně dětem – školním skupinám, školkám a rodinám s dětmi. Na každé zastávce roadshow na ně čekají hry, soutěže a interaktivní stanoviště. Vyzkouší si, jak správně třídit odpad, rozpoznávat stopy zvířat nebo chránit původní druhy rostlin a živočichů. Za splněné úkoly si odnesou diplomy a vlastnoručně vyrobené placky jako památku na den plný objevování a nově získaných znalostí. Celý program vzniká ve spolupráci s odbornými institucemi a klade důraz na učení hrou.

Součástí programu je také energetické poradenství pro dospělé návštěvníky, které zajišťuje Státní fond životního prostředí ČR. Zájemci zde získávají praktické informace o tom, jak šetřit energii v domácnosti, jak využít dostupné dotační programy nebo jak plánovat úsporná opatření – vše jednoduše, bez složité byrokracie a s osobním přístupem.

Akce jsou doplněny také o moderovanou debatu, která návštěvníkům nabízí různé pohledy na problematiku ochrany životního prostředí – z perspektivy Ministerstva životního prostředí, místní samosprávy (obce či města, kde akce probíhá) i z pohledu veřejnosti, národních parků nebo školských zařízení. Debaty moderuje Vladimír Kořen, známý popularizátor vědy a přírody z pořadu Zázraky přírody.

Uplynulé akce a kde nás můžete znovu potkat

První dvě zastávky roadshow ve Znojmě a v Brně-Řečkovicích přilákaly nejen spoustu dětí a desítky rodičů, ale zapojili se odborníci i nadšení kolegové z ministerstva i dalších organizací.

V průběhu jara a léta 2025 roadshow postupně navštíví různá místa v Česku, vždy s drobnými úpravami programu podle spolupráce s místními partnery. Pro aktuální informace a upřesnění adresy a času dalších roadshow sledujte kalendář akcí na webových stránkách Ministerstva životního prostředí mzp.gov.cz.

Spolufinancováno Evropskou unií

Financováno Evropskou unií NextGenerationEU

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 18 | číslo 5 | květen 2025 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce**: Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci**: priorita@sfzp.cz | **objednávky**: www.sfzp.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Archiv SFŽP ČR | **číslo registrace**: MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. |
Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytřídění recyklovatelného obalu i časopisu.